

ØKOLOGI kongres 2019

Flemming Møldrup

20.-21. NOVEMBER
VI SES PÅ VINGSTED
HOTEL & KONFERENCECENTER

Foto Miklos Szabo

VELKOMMEN TIL ØKOLOGI-KONGRES 2019

Økologien har været inde i en rivende udvikling både fagligt og kommercielt, og vi kan med stor glæde konstatere, at det økologiske areal for alvor vokser. Vi bliver flere og flere økologiske landmænd, udbuddet af økologiske fødevarer vokser, og det samme gør de økologiske varers markedsandel.

Samtidig er klima på alles læber, og det er vigtigt, at det økologiske landbrug er med til at løfte sin del af opgaven. Men hvordan gør vi det? Og hvordan kombinerer vi det med de forventninger, som især de unge forbrugere har til de økologiske fødevarer? De forventer, at vi leverer fødevarer af høj kvalitet, der er produceret bæredygtigt, klimaneutralt, lokalt og under hensyntagen til både dyrevelfærd og biodiversitet.

Vi skal hele tiden udvikle os og blive dygtigere, så vi er parate til at imødekomme morgendagens krav til en klimabevidst og bæredygtig fødevarerproduktion. Derfor er vi rigtig glade for at præsentere programmet for Økologi-Kongres 2019.

Få den nyeste faglige viden om økologi

Kongressen byder på 58 spændende møder, hvor rådgivere, forskere, landmænd og andre eksperter formidler den nyeste viden inden for alle produktionsgrene. Vi ser på tendenser og muligheder samt debatterer, hvordan vi

sikrer en bæredygtig og klimabevidst økologisk fødevarerproduktion.

Med det store udbud af møder, har du mulighed for at sammensætte dit eget kongres-program, der passer til lige netop dine interesser. Du får også rig mulighed for at udveksle erfaringer med andre økologer og dele et godt grin ved årets kongresmiddag. Kongressen er for alle økologer – nye såvel som erfarne økologiske landmænd, rådgivere, virksomheder, forskere, studerende og folk fra foodservicesektoren. Kort sagt en kongres for alle, der interesserer sig for økologi.

Vel mødt til Økologi-Kongres 2019.

Hans Erik Jørgensen
Formand for Økologi-
sektionen i Landbrug
& Fødevarer

Per Kølster
Formand for Økologisk
Landsforening

Steen Nørgaard Madsen
I formandskabet for
Landbrug & Fødevarer

SPONSORER

GULD

SØLV

Nielsen & Smith A/S

BRONZE

Ganefryd

PRAKTISKE INFORMATIONER

TILMELDING

Tilmeld dig nu på okologi-kongres.dk. Når du har tilmeldt dig, får du din bekræftelse på mail. Her kan du se, hvilke møder du har tilmeldt dig m.m.

MEDBRING DIN BILLET

En uges tid før kongressen får du tilsendt din billet med dit kongresprogram pr. mail. Du skal selv printe billetten og tage den med. Du får en keyhanger til billetten på Plenum 1 eller i sekretariatet. Billetten skal bæres synligt under kongressen.

ANKOMST

Hvis du ankommer onsdag morgen for at deltage i Plenum 1, så ligger der kongresmateriale klar på de opstillede stole i Vingsal 1-3. Hvis du ankommer på et senere tidspunkt, så gå til sekretariatet i lobbyen, hvor du bl.a. får udleveret en kongresguide med en oversigt over centret og placeringen af de enkelte møder.

PARKERING

Ved ankomst til Vingsted Hotel og Conferencecenter kan du gratis parkere på en af de mange parkeringspladser omkring centret.

OVERNATNING

Overnatning kan bestilles i forbindelse med tilmeldingen eller via okologi-kongres.dk. Der bliver arrangeret shuttlebus-service fra/til centret og til nærliggende hoteller på faste tidspunkter.

KONGRES-APP'EN

Download gratis kongres app'en "CM Event", og log på med den mailadresse, som du brugte ved tilmelding til kongressen. Se dit personlige program med angivelse af lokale for hvert enkelt møde. Se også liste over udstillere m.m.

FORPLEJNING

Hele forplejningen på Økologi-Kongres 2019 er økologisk.

SPÆNDENDE UDSTILLING

Virksomheder, organisationer, forskere, projekter m.v. udstiller på kongressen. Udstillingen giver gæsterne en mulighed for ved selvsyn at orientere sig i den mangfoldighed af produkter, organisationer, forskningsprojekter, firmaer og nyskabelser, der findes inden for økologien. Der er udstillingsstande i hal 1.

UNGE PÅ KONGRESSEN

Torsdag den 21. november er der arrangeret et særligt spor for unge i samarbejde med LandboUngdom og landbrugsskolerne. Ungesporet er målrettet elever på 1. hovedforløb. Andre landbrugsskoleelever er også meget velkomne på kongressen.

Foto: Henrik Bjerregrav

Foto: SEGES

Foto: SEGES

BAR, KONGRESMIDDAG OG DANS

Der er åbent i barerne onsdag kl.18.00 - 19.00 forud for kongresmiddagen.

Den lækre tre-retters kongresmiddag serveres kl.19.00 i Hal 2. Mens du nyder den lækre økologiske middag, har du mulighed for at få en snak med de andre kongresdeltagere under hyggelige former og fordøje dagens indtryk. Der vil være mulighed for at købe drikkevarer under og efter middagen.

Efter middagen bliver der spillet op til dans med glad dansemusik. Den festlige aften afsluttes kl. 00.00.

MEDIEPARTNERE

LandbrugsAvisen, Okologisk.nu og ØKOLOGISK LANDBRUG er mediepartnere for kongressen. De sætter ekstra fokus på kongressen og de temaer, som drøftes – både før, under og efter kongressen.

KONTAKT

Alle spørgsmål om kongressen kan rettes til sekretariatet:

Økologi-Kongres 2019
SEGES, Økologi Innovation
Agro Food Park 15
8200 Aarhus N
Tlf.: 8740 5405

Email: oekologikongres@seges.dk

Der tages forbehold for ændringer i programmet.

Fotos: Henrik Bjerregrov

KONGRESSENS PRAKTISKE ARRANGØRER:

Henrik Buus

Specialkonsulent
Marketing & Fagkommunikation, SEGES
Tlf. 8740 5420

Christina Udby Hansen

Chefkonsulent
Økologisk Landsforening
Tlf. 4092 9950

Hanne Børsh

Chefkonsulent
Økologi, Landbrug & Fødevarer
Tlf. 3339 4033

Linda Rosager Duve

Konsulent
Marketing & Fagkommunikation, SEGES
Tlf. 8740 5156

Jette Riis

Specialkonsulent
Økologi Innovation, SEGES
Tlf. 8740 6653

Helene Uller-Kristensen

Informationsmedarbejder
ICROFS
Tlf. 3150 5878

Klaus Loehr Pedersen

Projektleder
Foreningen for Biodynamisk Jordbrug
Tlf. 2217 2565

Observatør i styregruppen:

Jakob Sehested

Centerleder, ICROFS
Tlf. 2515 9050

PROGRAM onsdag den 20. november 2019

09:00 - 10:00	Ankomst Kaffe, te og brød								
10:00 - 10:15	Velkomst v. formænd								
10:15 - 11:30	PLENUM 1 KLIMA OG BÆREDYGTIGHED JORDEN KALDER! HVAD GØR VI?								
11:30 - 12:00	Pause: Udstilling og netværk Kaffe, te og snacks								
12:00 - 13:00	A1 KLIMA OG BÆREDYGTIGHED Landmandens værktøjer til udvikling af bedriftens bæredygtighed	A2 PLANTER Højere økologiske udbytter med flere tilgængelige næringsstoffer	A3 POLITIK Økologiens status i EU efter 2021	A4 FRUGT OG GRØNT Mobil grøngødning til frugt, bær og grønt	A5 KVÆG Management skal sikre dyrevelfærd ved naturafgræsning	A6 KYLLINGER Hvorfor skal forbrugerne købe din økologiske kylling?	A7 BIODYNAMISK Biodynamiske resultater i praksis og forskning	A8 KOMMUNER Økologi – en vækstmotor for regioner og kommuner	
13:00 - 14:00	Frokost								
14:00 - 14:45	B1 KLIMA OG BÆREDYGTIGHED Klimaberegningsværktøj på gårdniveau	B2 PLANTER Behovet for økologisk planteproduktion til konsum	B3 JORDEN Brug dræning og afvanding aktivt for at øge jordens frugtbarhed	B4 FRUGT OG GRØNT Robuste sorter af æbler og pærer – og nye æblesorter fra kerner	B5 KVÆG Mere græs i fodring af kvæg	B6 GRIS Smittepres og økologiske smågrise	B7 NÆRINGSSTOFFER Hold på ammoniakken	B8 KOMMUNER Cases fra kommuner, der bruger økologi aktivt (I)	
14:45 - 15:15	Pause: Udstilling og netværk Kaffe, te og kage								
15:15 - 16:15	C1 KLIMA OG BÆREDYGTIGHED Boost naturen på bedriften	C2 PLANTER Potentialet for dyrkning af plante-protein til konsum	C3 PLANTER Økologisk skovlandbrug i Danmark – erfaringer og fremtid	C4 FRUGT OG GRØNT Frugt og bær: Behov, regler og tilskudsmuligheder	C5 KVÆG Malkekøers længere holdbarhed – fordele og ulemper	C6 GRIS Harmoniareal til økologisk griseproduktion	C7 NÆRINGSSTOFFER Biogas: Landmands-erfaringer, udfordringer og bæredygtighed	C8 KOMMUNER Løsningsgalleri fra B8	C9 MAD Sanselig, økologisk gastronomi
16:15 - 16:45	Pause: Udstilling og netværk Kaffe, te og snacks								
16.45 - 17:30	D1 KLIMA OG BÆREDYGTIGHED DK2020: 20 danske kommuner skal leve op til Paris-aftalen Hvad med landbruget?	D2 PLANTER Fremtidens økologiske sorter	D3 PLANTER Økologiske sukkerroer og foderroer	D4 PLANTER Nye skimmelresistente kartoffelsorter	D5 KVÆG Holistisk afgræsning	D6 HUSDYR Mobil produktion af gris og fjerkræ	D7 NÆRINGSSTOFFER Recirkulering af husholdningsaffald	D8 KOMMUNER Hvordan omstilles kommunen – og hvordan får vi alle med?	
17:30 - 18:00	Netværk og udstilling								
18:00 - 19:00	Omklædning og mulighed for bar								
19:00 - 00:00	Kongresmiddag								

PROGRAM torsdag den 21. november 2019

08:00 - 09:00	Ankomst Kaffe, te og brød							
09:00 - 10:00	PLENUM 2 JORDEN DYRKNINGSMETODER FOR KULSTOF, KLIMA OG BIODIVERSITET / FARMING METHODS FOR CARBON, CLIMATE AND BIODIVERSITY 							DIALOG I KÆDEN Mødet mellem kok og landmand – en nødvendig del af fremtidens erhvervsuddannelse
10:00 - 10:30	Pause: Udstilling og netværk Kaffe, te og snacks							Smag på øko-grise
10:30 - 12:00	E1 JORDEN Mere kulstof i din jord	E2 KVÆG Samvær mellem ko og kalv	E3 HUSDYR Produktion af græsprotein i praksis	E4 KLIMA OG BÆREDYGTIGHED Europæiske erfaringer med næringsstofforsyning, plastik og andre input til gården	E5 MARKED OG FORBRUG Hjerte, holdning og handling	E6 TEKNOLOGI Digitaliseringens muligheder for økologien	E7 MAD Økologi og vores sundhed	E8 DIALOG I KÆDEN Direkte afsætning med REKO Ring – vejen til lokal, frisk mad med god økonomi
12:00 - 13:00	Frokost							
13:00 - 14:00	F1 JORDEN Reduceret jordbearbejdning	F2 KVÆG Økologisk mælkeproduktion uden brug af antibiotika	F3 HUSDYR Aflivning af kvæg og grise på bedriften – muligheder og begrænsninger.	F4 KLIMA OG BÆREDYGTIGHED Økologiens indvirkning på global fødevareforsyning	F5 MARKED OG FORBRUG Danmark som økologibrand	F6 MARKED OG FORBRUG Tilpasning af markedsbalancen for økologisk produktion	F7 PÅ GÅRDEN Kom godt i gang med generationsskiftet	
14:00 - 14:15	Pause Kaffe, te og snacks							
14:15 - 15:00	G1 JORDEN Kompostering – praktiske metoder og erfaringer	G2 KVÆG Praktiske eksempler på produktion af økologiske ungtyr	G3 KLIMA OG BÆREDYGTIGHED En vej til mere klimavenlig økologi	G4 KLIMA OG BÆREDYGTIGHED Klimaet – en trussel mod fremtidens morgenkaffe?	G5 MARKED OG FORBRUG Fremtidens økologiske fødevareproduktion – hvor er vi på vej hen?	G6 TEKNOLOGI Markrobotter for økologer	G7 MAD Skal småskalapakken bane vejen for vilde råmælkoste og et mangfoldigt liv på landet?	G8 PLANTER Biologisk bekæmpelse på de store markflade
15:00 - 15:15	Pause							
15:15 - 16:00	PLENUM 3 BOR FREMTIDENS ØKOLOGISKE LANDMAND PÅ 3. SAL?							

OBS! SÆRLIGT FOR UNGE

Torsdag d. 21. november er der arrangeret **et særligt ungespor** i samarbejde med LandboUngdom og landbrugsskolerne. Ungesporet er målrettet elever på 1. hovedforløb. Andre landbrugsskoleelever er også meget velkomne på kongressen.

PLENUM 1

Jorden kalder! Hvad gør vi?

KLIMA OG BÆRE- DYGTIGHED

Kloden står på en brændende platform, hvor menneskeskabte miljø- og klimaforandringer truer med at skabe fatale ændringer i økosystemer og menneskers livsvilkår forskellige steder på kloden. Den globale fødevareproduktion bidrager hertil, og det er nødvendigt at sætte øget fokus på bæredygtig produktion af mad til jordens voksende befolkning. Hvor slemt står det egentligt til? Hvordan skal vi redefinere vores måde at være en del af vores planet på? Hvordan kan den økologiske fødevareproduktion bidrage til øget bæredygtig fødevareproduktion, og hvilke andre knapper er der at skrue på, når det gælder fremtidens fødevareproduktion og -forbrug?

OPLÆGSHOLDERE

- JESPER THEILGAARD, meteorolog og foredragsholder, vil med sin baggrund i at formidle om vejret gennem mere end 40 år, fortælle om konsekvenserne af den globale opvarmning og give sit bud på, hvordan vi på en succesfuld måde kan forene klimaudfordringer, fortsat vækst og et stigende befolkningstal på kloden.
- MARIE TRYDEMAN KNUDSEN, forsker, Institut for Agroøkologi, Aarhus Universitet, og medlem af Klimarådet, går i dybden med økologiens bidrag til bæredygtighed, og hvordan landbruget skal arbejde videre med bæredygtighedsaspekter.

STØTTET AF

Promilleafgiftsfonden for landbrug

KLIMA OG
BÆREDYGTIGHED

A1

Landmandens
værktøjer til
udvikling af
bedriftens
bæredygtig-
hed

Forbrugerne efterspørger i stigende grad bæredygtige fødevarer. Økologerne kvitterer med to udviklingsinitiativer, Økologiløft-processen for øget bæredygtighed samt RISE bæredygtighedsanalyser og handlingsplaner til at styrke bedriftens bæredygtighed. På mødet hører du om begge muligheder for at øge bæredygtigheden individuelt på hver enkelt bedrift, samt om hvordan de to værktøjer supplerer hinanden og kan bruges samlet.

OPLÆGSHOLDERE

- FRANK OUDSHOORN, specialkonsulent i bæredygtighed, SEGES Økologi Innovation, fortæller om landmændenes erfaringer med RISE bæredygtighedsanalyser og handlingsplaner.
- HELLE BORUP FRIBERG, direktør, Økologisk Landsforening, og MICHAEL LANGBERG, markedschef, Økologisk Landsforening, vil tale om Økologi 3.0 og Økologiløft-processen.
- LARS BRED AHL, landmand, deler sine erfaringer med at arbejde både med RISE og ØkologiLØFT.

PLANTER

A2

Højere
økologiske
udbytter med
flere
tilgængelige
næringsstoffer

På trods af stor viden om optimering af dyrkningsmæssige forhold i økologisk planteproduktion er udbytterne i praksis ofte langt under potentialet. Der er stor enighed om, at bedre tilgængelighed af næringsstoffer er nøglen til højere udbytter. Spørgsmålet er dog stadig, hvilke alternative løsninger der kan anvendes i den økologiske produktion. Få overblik over problematikker ift. næringsstofforsyning og biogasanlæggets muligheder for at hjælpe økologer med at bringe flere næringsstoffer i spil og til at recirkulere næringsstoffer på bedriften.

OPLÆGSHOLDERE

- SVEN HERMANSEN, chefkonsulent, SEGES Økologi Innovation, fortæller, hvad skal der til for at opnå højere udbytter, hvor der er ubalancer i næringsstofforsyningen, og hvordan vi udvikler rådgivningskoncepter tilpasset landmændenes behov.
- HENRIK MØLLER, seniorforsker, Institut for Ingeniørvidenskab, Aarhus Universitet, beskriver, hvordan vi recirkulerer næringsstoffer på bedriften via biogasanlægget.
- JAKOB MAGID, lektor, Institut for Plante- og Jordvidenskab, Københavns Universitet, giver eksempler på, hvilke alternative næringsstofkilder man kan lave fra restprodukter.
- VERONIKA HANSEN, postdoc, Institut for Plante- og Miljøvidenskab, Københavns Universitet, deler viden om efterafgrøder, herunder arternes egenskaber for optagelse og frigivelse af næringsstoffer og deres effekt på udbytte af efterfølgende afgrøder.

POLITIK

A3

Økologiens status i EU efter 2021

EU's landbrugspolitik (CAP) er under forandring og en ny model forventes at træde i kraft i 2022. Hvordan forventes fremtidens europæiske landbrugspolitik at være skruet sammen? Hvordan kan CAP'en blive en driver for Europas grønne omstilling, og hvilke tiltag er i støbeskeen med særlig interesse for økologiske producenter? I 2021 forventes revisionen af EU's Økologiforordning at træde i kraft. På hvilke områder er der nye produktionsregler, og hvad betyder ændringerne for den økologiske landmænd – generelt og specifikt inden for de enkelte produktionsgrene? Så kom og bliv klogere på økologiregler og fremtidens europæiske landbrugsstøtte.

OPLÆGSHOLDERE

- MALENE KJER ANDERSEN, specialkonsulent i Landbrugsstyrelsen, fortæller om hvilke væsentlige ændringer, der er i vente i forbindelse med EU's nye økologiforordning.
- NIELS LINDBERG MADSEN, EU-politisk chef i Landbrug & Fødevarer, giver en status på, hvordan konturerne af EU's nye landbrugspolitik forventes at se ud.
- SYBILLE KYED, Landbrugs- og Fødevarepolitisk chef, Økologisk Landsforening og KIRSTEN LUND JENSEN, Økologichef, Landbrug & Fødevarer, giver perspektiver på økologiens muligheder i den kommende CAP.

FRUGT & GRØNT

A4

Mobil grøngødning til frugt, bær og grønt

Mangler man økologisk gødning – eller kan eller ønsker man ikke at importere konventionel gylle, kan mobil grøngødning være en god løsning. Grøngødning kan blive en væsentlig faktor for at bevare produktiviteten i økologisk planteavl fremover og kan være et reelt alternativ ved udfasning af konventionel husdyrgødning.

OPLÆGSHOLDERE

- JØRN NYGAARD SØRENSEN, seniorforsker, Institut for Fødevarer, Aarhus Universitet, vil fortælle om gødningseffekten af grøn og blå biomasse, herunder hvad fordelene er ved mobil grøngødning; hvor godt det virker; om det er bedst frisk, ensileret eller tørret. Og sidst men ikke mindst, kan det betale sig?
- SVEND DAVERKOSEN, Aarstiderne på Barritskov, deler ud af erfaringer med mobil grøngødning i praksis.
- PETER BAY KNUDSEN, Skiftevær Økologi, vil bidrage med anbefalinger til anvendelse af mobil grøngødning.

KVÆG

A5

Management skal sikre dyrevelfærd i naturafgræsning

At skulle udføre optimal naturpleje for naturens skyld og samtidig sikre høj dyrevelfærd hos de græssende dyr giver ofte anledning til diskussion og frustrationer for både dyreholderne og de interessenter, der er ansvarlige for naturmålsætningerne. På mødet italesættes de teoretiske, praktiske og dyreetiske dilemmaer, der opstår i forbindelse med fremtidens naturafgræsning. Der udvikles for tiden et praktisk vurderingsværktøj til velfærdsvurdering for husdyrbesætninger, der udfører naturafgræsning. Hvad skal et sådant værktøj kunne for at understøtte den management, som skal sikre, at dyrevelfærdsnormen holdes?

OPLÆGSHOLDERE

- CAMILLA FLØJGAARD, Tenure Track Forsker på Aarhus Universitet, taler om, hvorfor græsning er vigtig for biodiversiteten, hvordan helårsgræsning versus sommergræsning og tilskudsfodring påvirker dyrenes græsning og dermed biodiversiteten og naturforvaltningen.
- IBEN ALBER CHRISTIANSEN, kvægkonsulent i Økologisk Landsforening med speciale i dyrevelfærd, præsenterer naturafgræsningsdilemmaer, som har givet anledning til at arbejde med udviklingen af nyt vurderingsværktøj.

KYLLINGER

A6

Hvorfor skal forbrugerne købe din økologiske kylling?

Den økologiske kyllings markedsandel er på 1 pct., og den er presset af de andre kyllingetyper. Kom til workshop og hør om, hvordan vi kan styrke fortællingen om den økologiske kylling. Det handler om kyllingernes udeliv, om tilberedning og om smag.

OPLÆGSHOLDERE

- TOKE MUNK SCHOU og JETTE SØHOLM PETERSEN, fjerkræksulenter i SEGES Økologi Innovation: De økologiske kyllinger har plads, men bruger de den? Der er innovation og udedesign på programmet.
- HANNE CASTENSCHJOLD, chefkonsulent i Landbrug & Fødevarer: Øko, fritgående eller konventionel kylling – kan du smage forskel? Hvad siger eksperterne? Highlights fra en helt ny undersøgelse.
- LÆRKE KIRSTINE LUND, chefkonsulent i Landbrug & Fødevarer: Derfor synes vi, at forbrugerne skal købe din økologiske kylling. Hvad synes du?

BIODYNAMISK

A7

Biodynamisk
dyrkning i
praksis og
forskning

De biodynamiske principper, der ser på et landbrug som en levende organisme, hvor liv, mangfoldighed og sammenhæng er bærende elementer, inspirerer stadig flere økologer. Erfaringer fra praksis og forskningsresultater fra langtidsforsøg viser, at de biodynamiske midler og metoder er særligt gode til at skabe en levende, frugtbar jord, opbygge humus og give robuste afgrøder.

OPLÆGSHOLDERE

- BIRTHE M. HOLT, gartner i Hertha Levefællesskabs gartneri, fortæller om sine erfaringer med at have humus som vigtigste 'afgrøde' i sin dyrkning af grøntsager til Herthas beboere.
- KLAUS LOEHR-PETERSEN, projektleder, Foreningen for Biodynamisk Jordbrug, fremlægger resultater fra videnskabelige forsøg med de biodynamiske metoder med fokus på jordens frugtbarhed.

KOMMUNER

A8

Økologi – en
vækstmotor for
regioner og
kommuner

Hvordan kan økologi medvirke til at styrke vækst, trivsel og miljø? Det er tre emner, som står højt på dagsordenen i mange kommuner og regioner. Landbrug & Fødevarer, Økologisk Landsforening og Tænketanken Mandag Morgen zoomer ind på de gevinster, en økologisk omstilling kan give. Hør hvordan økologien kan fungere som et strategisk værktøj i din kommune eller region, og få tips til at komme i gang.

Jonas Keiding Lindholm, direktør i Tænketanken Mandag Morgen, er dagens moderator og guider os i gennem alle sessioner om økologi i kommuner og regioner.

OPLÆGSHOLDERE

- KIRSTEN LUND JENSEN, økologischef i Landbrug & Fødevarer, sætter økologien på dagsordenen og fortæller, hvordan kommunerne kan sætte skub i en økologiske omstilling i samarbejde med erhvervslivet.
- PAUL HOLMBECK, politisk direktør i Økologisk Landsforening, giver sit bud på, hvordan økologi kan være nøglen til succes i kommuner og regioner.
- JONAS KEIDING LINDHOLM interviewer borgmestre om, hvordan deres kommuner har arbejdet strategisk med økologi, hvad deres beæggunde har været for omstillingen, og hvilke resultater de har opnået.
- FRANCISKA ROSENKILDE, kultur- og fritidsborgmester i Københavns Kommune, hvor der bliver arbejdet ambitiøst med både klima og bæredygtighed. Hør hvordan økologien også har fået en særlig plads i denne dagsorden.
- CARSTEN RASMUSSEN, borgmester i Lejre kommune, hvor økologien er indarbejdet i alle kroge af kommunen. Carsten fortæller om det målrettede arbejde med økologien og de resultater, kommunen har opnået med økologien.
- KAI O. ANDERSEN, næstformand for klima- og miljøudvalget i Viborg Kommune, hvor den økologiske omstilling er forholdsvis ny. Hør om deres beæggunde, og hvad der fik dem til at gå i gang.

KLIMA OG
BÆREDYGTIGHED

B1

Klima-
beregnings-
værktøj på
gårdniveau

Landbrugssektoren stod i 2017 for cirka 30 procent af Danmarks samlede udledning af drivhusgasser. Det handler om udledning af metan- og lattergas, samt CO₂ fra fossile brændsler og CO₂ i jorden. FN, EU og forbrugere har forventninger til produktionen af fødevarer, herunder til produkternes klimabelastning. Det kalder på handling og handler om "license to produce". Klimaværktøjet "Klimalandmand" kan bruge lagrede data til aktiv forbedring.

På mødet får deltagerne en introduktion til en prototype af klimaværktøjet: Hvad går det ud på? Hvor godt virker det? Og hvad koster det? Der præsenteres også en ny dataplatform, hvorfra landmanden kan trække data til klimaværktøjet, så han ikke skal taste data ind to gange, og så er det tilmed mere præcist.

OPLÆGSHOLDERE

- METTE KRONBORG, klimakonsulent i Økologisk Landsforening, præsenterer værktøjet og fortæller, hvorfor det er relevant at kigge på klimaoptimering i landbruget.
- FRANK OUDSHOORN, specialkonsulent i bæredygtighed i SEGES Økologi Innovation, fortæller, hvordan man trækker data fra dataplatformen samt om værdien af disse data.
- JENS KROGH, landmand, Kroghsminde, har brugt klimaværktøjet på sin bedrift og fortæller om sine erfaringer med værktøjet.

PLANTER

B2

Behovet for
økologisk
planteprotein
til konsum

Forbruget af kød falder i disse år hos flere befolkningsgrupper, der vil undgå yderlige global opvarmning og mangel på fødevarer til en voksende befolkning. Samtidig stiger forbruget af planteprotein. Det indebærer nye potentialer for danske, økologiske landmænd, fordi mange vegetarer, veganere og fleksitarer køber økologisk.

Mødet fortsættes i C2 "Potentialer for dyrkning af planteprotein til konsum".

OPLÆGSHOLDERE

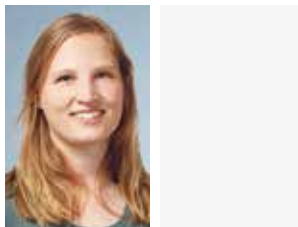
- KATRINE EJLERSKOV, Økologi-koordinator i Dansk Vegetarisk Forening, fremlægger resultaterne af en undersøgelse af forbrugernes indkøbsvaner, forbrugerpræferencer og ønsker til fremtidig produktudvikling.
- ULRICH KERN-HANSEN, Organic Plant Protein A/S, fortæller om missionen med den nye virksomhed og det forventede behov for økologiske ærter og hestebønner til produktionen af teksturerede proteiner, som kan erstatte kød.

JORDEN

B3

En veldrænet jord med god jordstruktur er alfa omega for en optimal økologisk planteproduktion med et lavt ukrudtstryk. Kan vi finde en løsning for områder med dårlig dræning? Hvad siger rådgiveren, og hvad viser erfaringerne fra praksis?

Brug dræning og afvanding aktivt for at øge jordens frugtbarhed

OPLÆGSHOLDERE

- STINNA SUSGAARD FILSØ, konsulent i dræning og afvanding, SEGES, opdaterer os på betydningen af en veldrænet jord, årsager til dårlig afvanding, mulige løsninger, og hvad opleves fra praksis
- JENS RICHTER JUNGENSEN, konventionel landmand, JSJ-agro I/S, Birkelse Gods, deler praktiske erfaringer og overvejelser omkring dræning og afvanding.

FRUGT & GRØNT

B4

Gennem de seneste tre år er der afprøvet forskellige sorter af æbler og pærer hos danske, økologiske frugtavlere. Der er desuden gennemført interview med 30 økologiske frugtavlere om deres erfaringer med sorternes dyrkning og smag. Det har givet vigtige oplysninger om sorternes sundhed, udbytte og økonomi. Og i et 'Crowd-forædlingsprojekt' har frugtavlere landet over gennem seks år dyrket nye æblesorter fra æblekerner. Hør om deres erfaringer og deres vurdering af de nye sorter.

Robuste sorter af æbler og pærer – og nye æblesorter fra kerner

OPLÆGSHOLDERE

- HANNE LINDHARD PEDERSEN, konsulent i HortiAdvice, fremlægger resultaterne fra 30 frugtavleres erfaringer med kvaliteterne af æble- og pæresorter.
- MAREN KORSGAARD, akademisk medarbejder, Institut for Plante- og Miljøvidenskab, Københavns Universitet, fortæller om formålet, processen og resultaterne i projektet "Fra æblekerner til æblesorter".

KVÆG

B5

Mere græs i fodring af kvæg

Græs er køernes naturlige føde, men hvordan går det med ydelsen, når man sætter græsandelen i foderet op? Hvordan kan man i praksis få flere foderenheder græs i køerne? Og kan det betale sig? På mødet præsenteres den nyeste forskning på området sammen med konsulentens bedste råd og læringer fra erfagrupeer med netop græsfodring som omdrejningspunkt.

OPLÆGSHOLDERE

- TROELS KRISTENSEN, seniorforsker, Institut for Agroøkologi - Jordbrugssystemer og Bæredygtighed, Aarhus Universitet, fortæller om ny viden om fodring med frisk græs.
- HANS LUND, kvægkonsulent i ØkologiRådgivning Danmark, fortæller om erfaringerne fra forskellige landmænd og fra Team Eliteafgræsning.

GRIS

B6

Smittepres og økologiske smågrise

Begrebet "nymarks-effekt" er velkendt: Når dyrene flyttes til nye folde om foråret, kører produktionen rigtig godt, og forekomst af sygdomme reduceres betydeligt. Men hvilke smitstoffer er det, der driller senere på året, og kan der gøres noget for at opretholde "nymarks-effekten"? Kan de fravænnede grise klare sig uden zink og uden forhøjet antibiotika-forbrug?

OPLÆGSHOLDERE

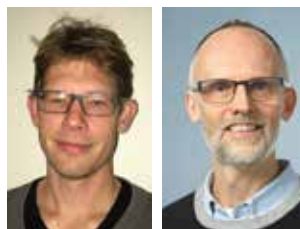
- TOVE SERUP, landskonsulent, SEGES Økologi Innovation, præsenterer resultaterne af projektet "Smittepres i økologisk svineproduktion".
- NIELS THING, landmand og projektvært, fortæller om problemer med smittepres i sin besætning.
- SVEN HAUGEGRÅRD, dyrlæge, Laboratoriet Kjellerup, præsenterer billeder og analyseresultater fra forskellige bedrifter.

NÆRINGSSTOFFER

B7

Hold på
ammoniakken

Der kan være store udfordringer ved at overfladeudbringe biogasgylle, uden at der tabes for meget ammoniak fra gyllen. På mødet får du anbefalinger til, hvad du kan gøre for at øge kvælstofudnyttelsen af husdyrgødningen med de nuværende teknologier – og hvad du skal passe på med, f.eks. i forbindelse med overfladeudbringning af biogasgylle. På mødet får du også en status på igangværende udviklingsarbejde frem mod nye teknologier, der er bedre til at holde på ammoniakken ved udbringning af gylle.

OPLÆGSHOLDERE

- TAVS NYORD, landmand og forsker ved Aarhus Universitet, fremlægger resultater af test af forskellige teknikker, som kan reducere ammoniakfordampning uden brug af svovlsyre – teknikker, som kan være et alternativ til slæbeslanger og egentlig nedfældning.
- MARTIN NØRREGÅRD HANSEN, landskonsulent, SEGES, vil præsentere resultater af gødningsværdien af afgasset gylle samt komme med anvisninger vedrørende de mest optimale udbringningstidspunkter. Han vil desuden kort introducere muligheden for at placere gylle til majs.

KOMMUNER

B8

Cases fra kommuner, der bruger økologi aktivt

Flere og flere kommuner ønsker at bruge økologi til at forbedre kommunes vækst, trivsel og miljø og ikke mindst til at styrke kommunens brand. Det sker for eksempel gennem en økologisk omstilling af de offentlige køkkener og gennem en omlægning af landbruget til økologi. Kom og bliv inspireret til, hvordan dit fagområde kan arbejde strategisk med økologien. Sessionen er en fortsættelse af A8, og vi deler sessionen ind i tre spor: Vækst, trivsel og miljø.

Sessionen fortsætter ind i C8.

OPLÆGSHOLDERE, MILJØSPOR

- PEDER BLIGAARD, landbrugschef, Økologisk Landsforening, fortæller om omlægningstjekket, hvor 29 kommuner har brugt omlægningstjekket aktivt i indsatsen for at beskytte drikkevandsressourcerne. Hør om erfaringerne.
- JULIE CHERONO SCHMIDT HENRIKSEN, landbrugsfaglig projektleder i Økologisk Landsforening, arbejdede på projektet Klimalandmand. Hør hvordan landbruget endte med at bidrage til kommunernes klimaplaner og uddannede kommunale konsulenter til at løse klima-problemstillinger i landbruget.
- LINDA UDCLIT, projektkonsulent, økologi og natur i AgriNord, arbejder med 'Green Cities' og fortæller om, hvordan økologien kan bidrage til mere natur i kommunen.

OPLÆGSHOLDERE, VÆKSTSPOR

- TINA UNGER, klima- og bæredygtighedskonsulent i Lejre Kommune, fortæller om erfaringerne, fra dengang Lejre satte sig for at undersøge, hvor langt man kan komme ved at tænke økologi ind i alle områder af kommunen. Tina deler ud af sine erfaringer om arbejdet med omlægning og branding af Lejre som den 'Økologiske kommune'.
- SVEN BRODERSEN, direktør på Gram Slot, giver os et indblik i, hvordan økologi kan bidrage til erhvervslivet. Gram Slot driver i dag 2500 hektar økologisk landbrug og er en virksomhed i stærk vækst, der vægter det lokale samarbejde højt.
- MARIANNE DITTMANN, sektionsleder og projektleder for Det Økologiske Spisemærke i Fødevarestyrelsen, inviterer os alle med til fejringen af de økologiske spisemærker, som fylder 10 år. Kom og hør om, hvor langt de er kommet.

OPLÆGSHOLDERE, TRIVSELSSPOR

- JETTE EGGERS, køkkenleder i Odense Kommune. Jette tog sit personale med ud på en rejse igennem den økologiske omlægning. Hør hvordan det gik, og bliv klogere på, hvordan økologien kan påvirke trivslen på arbejdspladsen.
- BIRTE BRORSON, er specialist i økologisk omlægning og fortæller, hvor nemt man kommer i gang med at omlægge sit køkken til økologi.
- SØREN EJLERSEN, er bl.a. kendt for at være medstifter af Haver til Maver - et koncept ca. halvdelen af de danske kommuner samarbejder med. Det er her børn får økologisk jord under neglene og oplever at dyrke deres egne grønsager fra bunden. Skal jeres skoler også være med?

KLIMA OG
BÆREDYGTIGHED

C1

Boost naturen
på bedriften

Vi skal bibeholde en sund landbrugsdrift på en måde, så vi samtidig beskytter de vilde arters levesteder i landskabet. På dette møde er der fokus på, hvad landmanden kan gøre for naturen, hvordan det gøres, og hvilke effekter disse tiltag bevirker.

OPLÆGSHOLDERE

- BENT RASMUSSEN, projektleder i Økologisk Landsforening, fortæller om Naturhandlingsplaner – værdi og prioritering bag valg af naturindsatser på bedriften.
- TORBEN LANGER, landmand, Granly, Holstebro, fortæller i en film om sine erfaringer.
- ANDREA ODDERSHEDE, specialkonsulent i SEGES, beskriver Naturtjek: Idéer og inspiration til effektive naturtiltag på den økologiske bedrift.

PLANTER

C2

Potentialet for
dyrkning af
planteprotein
til konsum

Potentialet for dyrkning af økologisk planteprotein til konsum er stigende. Det er vigtigt at kende erfaringerne fra dem, der allerede er gået i gang, samt at kende alle produktionsmulighederne: Hvilke arter og sorter der er interessante, og hvad man skal være opmærksom på i forbindelse med dyrkning, høst, lagring og afsætning. Og hvordan udvikler vi innovative, ressourceeffektive og næringsrige fødevarer baseret på 'nye' proteinafgrøder for at sikre sundhed, miljø og biodiversitet?

Mødet er en forlængelse af B2 "Behovet for økologisk planteprotein til konsum".

OPLÆGSHOLDERE

- INGER BERTELSEN, chefkonsulent i økologisk planteproduktion, SEGES Økologi Innovation, beskriver produktionsmuligheder og fremlægger erfaringer med produktion af proteinafgrøder til human ernæring i Danmark.
- SABRINA RUZANSKI, projektleder for EU-projektet Protein2Food ved Institut for Plante- og Miljøvidenskab, Københavns Universitet, fortæller om, hvordan man skaber værdi i hele kæden fra primærproduktion af konsum-proteinafgrøder til den enkelte forbruger.
- DORTE BODIN DRESBØLL, lektor ved Institut for Plante- og Miljøvidenskab, Københavns Universitet, fortæller om dyrkning af nye proteinholdige afgrøder til konsum.

PLANTER

C3

Økologisk skovlandbrug i Danmark – erfaringer og fremtid

Flere træer er en del af løsningen i forhold til både verdens klima- og biodiversitetsudfordring. Skovlandbrug er flere træer og buske i agerlandet, og det skaber netop en handlemulighed for landmændene i forhold til at gøre deres produktion mere robust, klimavenlig og med en øget biodiversitet. Træerne binder store mængder kulstof i deres vedmasse og i jorden omkring dem, de øger naturværdien i agerlandet, samtidig med at de bidrager med en hel vifte af positive effekter for både mennesker, planter og dyr.

OPLÆGSHOLDERE

- METTE KRONBORG, økologikonsulent, klima i Økologisk Landsforening, har arbejdet med skovlandbrug i flere år. På mødet introducerer hun, hvad skovlandbrug er og skovlandbrugets klimapotentiale som del af fremtidens samfundsgoder.
- JØRGEN AAGAARD AXELSEN, seniorforsker ved Aarhus Universitet, formidler, hvad naturpotentialet er i skovlandbrug som et element til at bidrage til samfundsgoderne fremadrettet.
- MADS HELMS, mælkeproducent og skovlandbrugspraktiker, viser en billedserie af egen bedrift og deler tanker, udfordringer og muligheder ved systemet samt fortæller om praktiske erfaringer med skovlandbrug i Danmark.

FRUGT & GRØNT

C4

Frugt og bær: Behov, regler og tilskuds-muligheder

Salgsudviklingen for økologisk frugt og bær i Danmark peger i retning af et potentiale for en større dansk produktion de kommende år. Det gælder blandt andet for pærer, blommer og stort set alle typer af bær. Men det er en kunst at dyrke økologisk frugt og bær med det klima og de regler, vi har i Danmark. Det kræver indsigt, omhu og rettidighed. Til gengæld kan indtjeningen være interessant. Kom og hør om regler, muligheder for tilskud, samt forventningerne til behovet for danskproduceret frugt og bær de kommende år.

OPLÆGSHOLDERE

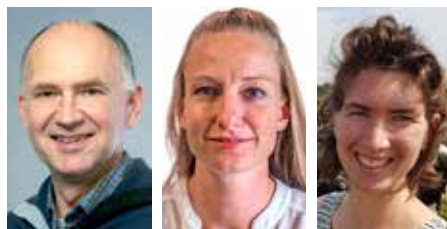
- HENRIK HINDBORG, markedschef, detail i Økologisk Landsforening, beskriver den eksplosive salgsudvikling af økologisk frugt og bær i Danmark.
- CARSTEN CHRISTENSEN, ansvarlig for indkøb af frugt og grønt til Lidl i Danmark, fortæller om forventningerne til behovet for økologisk frugt og bær i Danmark de kommende år, samt om der er en betalingsvillighed til at give en merpris for at få det danskproduceret.
- TOMMY RØNNOW, fagkonsulent frugt & grønt i Hørkram, spørger: Hvordan ser det økologiske frugt- og bærmarked ud fra foodservice-siden? Hvad forventer vi at opleve i fremtiden? Kom og vær med, når vi prøver at tage pulsen på det, kunderne efterspørger hos os, og om vi kan imødekomme deres ønsker.
- BIRGIT INGVOSEN, landskonsulent for regler og tilskud, SEGES Økologi Innovation, fortæller om de gældende regler og tilskudsmuligheder ved dyrkning af økologisk frugt og bær.

KVÆG

C5

Malkekøers længere holdbarhed – fordele og udfordringer

Der er stigende opmærksomhed på malkekøers korte levealder, som typisk kun er på cirka fem år – med 2,5 år til mælkeproduktion. Det stemmer dårligt overens med de økologiske grundprincipper omkring ansvarlig produktion. De økologiske mælkeproducenter er selv stærkt motiveret for at øge malkekøernes levealder, men mange mangler rådgivning og viden omkring, hvordan de kan opnå længere-levende køer på netop deres bedrift. Derfor sætter vi fokus på den praktiske implementering af den viden, der allerede findes omkring strategier for højere levealder hos de økologiske malkekøer.

OPLÆGSHOLDERE

- FINN STRUDSHOLM, specialkonsulent, økologisk kvægproduktion i SEGES Økologi Innovation, fortæller om malkekøers holdbarhed: Status i dag, fordele og udfordringer, betydende parametre, og internationale erfaringer.
- JULIE C. S. HENRIKSEN, landbrugsfaglig projektleder, kvæg i Økologisk Landsforening, giver en introduktion til malkekøers holdbarhed. Hvilke nøgletal relaterer til holdbarhed, og hvilke indsatser kan man arbejde med?
- MEIE PETERS, landmand på Ny Dyrvig, Tarm, fortæller om arbejdet i praksis og ideerne bag længere holdbarhed baseret på arbejdet i en holdbarhedserfaggruppe.

GRIS

C6

Harmoniareal til økologisk grise- produktion

Harmoniarealet fastlægges ud fra udledning af kvælstof og fosfor, hvoraf fosfor er en ny parameter. Det betyder ændrede vilkår for den økologiske griseproduktion og giver anledning til mange spørgsmål. Der er behov for, at implementeringen af de nye regler forberedes så godt som muligt og ofte med individuelle løsninger. På mødet gives en status på, hvordan standardrammerne bliver samt eksempler på, hvordan man via sin drift kan opnå individuelle rammer.

OPLÆGSHOLDERE

- PER TYBIRK, chefkonsulent i SEGES HusdyrInnovation, forklarer om, hvilke produktivitetstal der anvendes i beregningerne af normtallene.
- SVEN HERMANSEN, chefkonsulent i SEGES Økologi Innovation, viser, hvordan normtallene håndteres, når der skal laves mark-/gødningsplan – herunder hvilke tiltag og deres effekt.
- TOVE SERUP, landskonsulent økologisk griseproduktion og KRISTIAN KNAGE-DRANGSFELDT, specialkonsulent griseproduktion, SEGES Økologi Innovation, giver eksempler på, hvordan man kan forbedre egne tal.

NÆRINGSSTOFFER

C7

Biogas:
Landmands-
erfaringer,
udfordringer og
bæredygtighed

Flere og flere biogasanlæg bliver indrettet til at afgasse økologiske biomasser. Det giver nye gødningsmuligheder og er i tråd med nye planer for at udfase brugen af konventionel gødning til de økologiske marker. Der skal etableres mange flere økologiske biogasanlæg i fremtiden for at kunne dække gødningsbehovet. Derfor er det vigtigt at se på de erfaringer, der er gjort til dato. På mødet får deltagerne et overblik over, hvor bæredygtigt biogasproduktion er i forhold til anden vedvarende energiproduktion, og dermed styr på argumenterne for og imod. Der vil blive lagt op til erfaringsudveksling om de hurdler, der skal løses for at få succes med økologisk biogasproduktion..

OPLÆGSHOLDERE

- KRISTIAN LUNDGAARD-KARLSHØJ fra Ausumgaard, Hjern, fortæller, hvorfor han har valgt at blive økolog med biogasproduktion. Han vil vise et af de nye eksempler på etablering af biogasproduktion, der skal understøtte en bæredygtig økologisk planteproduktion.
- BRUNO SANDER NIELSEN, faglig direktør i Foreningen Biogasbranchen, fortæller om klimagevinster ved økologisk biogas.

KOMMUNER

C8

Løsningsgalleri
fra B8

Er din kommune i gang med en grøn omstilling, eller vil I gerne i gang, men ved ikke hvor I skal starte? Hør om forskellige cases fra virksomheder, organisationer og partnerskaber, der kan inspirere til næste skridt. Sessionen er en forsættelse af A8 og B8 og fungerer som en workshop, hvor vi giver dig mulighed for at møde eksperter, der kan hjælpe dig i gang eller videre med økologien.

- PEDER BLIGAARD, landbrugschef, Økologisk Landsforening
- KIRSTEN HOLST, økologichef, SEGES
- CLAUS VANGSGAARD, seniorkonsulent, DANVA
- LISBETH FRANK HANSEN, chefkonsulent, Økologisk VKST
- ANTON RASMUSSEN, økologikonsulent, Økol. Landsf.
- BIRTE BRORSON, omlægningsspecialist, Øko++
- MARIANNE DITTMANN, sektionsleder og projektleder for De Økologiske Spisemærker i Fødevarestyrelsen
- SØREN HOLM, rådgiver, Erhvervsrådet Ringkøbing-Skjern Kommune
- SVEND BRODERSEN, direktør, Gram Slot
- SØREN EJLERSEN, stifter og CEO, Aarstiderne/Haver til Maver
- RIKKE GRØNNING, chefkonsulent, Økologisk Landsforening
- IBEN ALBER CHRISTIANSEN, økologikonsulent, Økologisk Landsforening

MAD

C9

Sanselig,
økologisk
gastronomi

To top-kokke, der kan kunsten at forvandle råvarer til sanselige, sublime oplevelser for deres gæster, fortæller om deres erfaringer med at nå frem til et samarbejde med lokale økologiske og biodynamiske gartnere og landmænd om råvarer til deres køkkener. Hvordan oplever de den gastronomiske værdi af råvarerne? Hvordan kommer et sundt samarbejde med leverandører i stand? Hvilke afgørende ting skal være på plads for eksempel i forhold til kvalitet, leveranceaftaler, årstidsvariationer osv.?

OPLÆGSHOLDERE

- KENNETH TOFT-HANSEN er kok og indehaver af Svinkløv Badehotel. I 2018 vandt han guld i den verdensberømte og prestigefyldte kokkekongurrence Bocuse D'Or. På mødet fortæller han, hvordan han vurderer råvarernes 'gastronomiske kvalitet' samt giver kokkens syn på udfordringer i forbindelse med leverancer.
- NICOLAJ CHRISTIANSEN, køkkenchef på restaurant Tree Top på Hotel Munkebjerg, beskriver, hvad det betyder selv at kunne udvælge friske grøntsager på det lokale biodynamiske gartneri hele året.

KLIMA OG
BÆREDYGTIGHED

D1

20 danske kommuner skal udvikle topambitiøse klimahandlingsplaner på ét år med inspiration fra verdens førende byer på området. Kommunerne skal sætte skub i implementeringen af Paris-aftalens mål i Danmark, og der er fokus på alle sektorer – også landbrugssektoren. Hvordan skal det økologiske jordbrug bidrage? Og hvem spiller en rolle i, at det lykkes? Landmænd, interesseorganisationer, forskere, politikere og/eller kommuner?

DK 2020 –
20 danske
kommuner
skal leve op
til Paris-aftalen
– hvad nu
med land-
bruget?

OPLÆGSHOLDERE

- MICHAEL MINTER, programleder for Fremtidens fødevarer, CONCITO, kommer med sit bud på, hvordan dansk landbrug, herunder det økologiske, skal bidrage til Paris-aftalen.
- KNUD TYBIRK, projektleder for Biosamfund Samsø, Samsø Kommune, fortæller om en række interessekonflikter mellem landbruget og kommunerne, men også om samarbejde om fødevarerproduktion, vandforvaltning, klimatilpasninger, biodiversitet, spildevand, næringskredsløb og vedvarende energiforsyning.
- FINN TANG, landmand, fortæller om de konkrete tiltag, han har sat i gang ifm. et samarbejde mellem Vesthimmerlands Kommune og Økologisk Landsforening om Klimahandlingsplaner og Klimaskole. Hvordan kan kommuner, stat, interesseorganisationer og universiteterne støtte klimaopgaver på gården?
- TINA UNGER, programleder i Lejre Kommune og projektet DK2020. Lejre Kommune har i flere år udforsket, hvordan økologi kan skabe udvikling ud i alle kroge af kommunen. 17 procent af landbruget i Lejre er økologisk – derfor skal der findes løsninger også for økologiske landmænd – gerne i brede partnerskaber.

PLANTER

D2

Vi har fortsat brug for nye sorter, der passer bedre til den økologiske driftsform. Der arbejdes på sagen i enkelte afgrøder, bl.a. korn, både hvad angår bedre egenskaber i udvalget samt metoder til udvikling af nye sorter. På mødet præsenteres resultater fra høst 2019 af vårbyg, vårhvede og vinterhvede. Sorternes egenskaber og erfaring med dyrkning og høst gennemgås. Der lægges op til diskussion om, hvordan mangfoldigheden i sortsudbuddet til økologisk landbrug kan øges inden for det eksisterende system.

Fremtidens
økologiske
sorter

OPLÆGSHOLDERE

- HANS RAVN HALDRUP, produktudvikler i Nordic Seed, informerer om Nordic Seeds økologiske planteforædling og fremlægger resultater af første års anvendelse af genomisk selektion til økologisk jordbrug.
- ANDERS BORGEN, forædler, Agrologica, kommer med forslag til, hvordan økologerne får adgang til de rette sorter i fremtiden. Det kræver en aktiv indsats, som er muliggjort af en ny økologiforordning.

PLANTER

D3

Økologiske
sukkerroer og
foderroer

Der er sket en spændende udvikling i dyrkningen af økologiske roer siden starten i 2017. Hvor langt er vi fra at have styr på ukrudtsbekæmpelsen? Og hvordan klarer man gødskning, sædskifte og meget andet? Hvor stort er behovet for økologisk sukker, og hvordan ser økonomien ud ved dyrkning af økologiske sukkerroer nu og i fremtiden? Kom og hør svaret på disse spørgsmål, samt hvordan forsøg og praktiske erfaringer løbende udveksles og diskuteres i GUDP-projektet Økologisk Sukkerroedyrkning.

OPLÆGSHOLDERE

- OTTO NIELSEN, projektleder i Nordic Beet Research, fortæller om forsøg og udvikling inden for blandt andet ukrudtsbekæmpelse.
- DARRAN THOMSEN, økologikonsulent i VKST, fortæller om landmændenes erfaringer med dyrkning af roer og deres placering i sædskiftet m.m.
- BO J.M. SECHER, chefkonsulent ved Nordic Sugar, fortæller om helt aktuelle udbytter, kontrakt dyrkning og fremtidens behov for økologiske sukkerroer.

PLANTER

D4

Nye skimmel-
resistente
kartoffelsorter

Kartofler kan være en interessant afgrøde at have med i sædskiftet. I Holland har en stor gruppe landmænd og planteforældre samarbejdet i en årrække om at finde frem til nye skimmelresistente sorter af kartofler til økologisk jordbrug. 50 kartoffelsorter har været i spil, og 10 sorter er udvalgt. På Økologi-kongressen fremlægges viden om sorterne mht. dyrkning, resistens, samarbejde op i kæden og forbrugernes accept af nye sorter. Oplægget er på engelsk med danske dias.

Oplægget er på engelsk.

OPLÆGSHOLDER

- PETER KEIJZER, Program coordinator Breeding & Innovative Crops and Cropping, Louis Bolk Instituut, Holland, fortæller om succesene med forædling af nye kartoffelsorter.

KVÆG

D5

Holistisk
afgræsning

Holistisk afgræsning har fået øget bevågenhed i Danmark. Mere end 100 deltagere var i marts enige om at etablere en forening for holistisk afgræsning – men hvad er holistisk afgræsning egentligt for noget, og hvordan praktiseres det? Og hvad skal det gøre godt for? For at få svar på de mange spørgsmål har vi hentet engelske Rob Havard til kongressen, da han i årevis og i stor målestok har praktiseret holistisk afgræsning og lader det holistiske syn gennemsyre hele måden at drive bedriften på. Mødet er derfor en inspiration til at tænke mere holistisk – også på danske bedrifter. Oplægsholderne vil stille sig til rådighed for yderligere drøftelser i netværkstiden efter mødet.

Rob Havards oplæg er på engelsk.

OPLÆGSHOLDERE

- ROB HAVARD, engelsk økolandmand, vil tale om: Way working with mob grazing – benefits and learnings.
- MICHAEL KJERKEGAARD, formand for foreningen for Holistisk Planlagt Afgræsning (HOPLA), vil fortælle om, hvordan foreningen arbejder aktivt med holistisk afgræsning i Danmark.

HUSDYR

D6

Mobil
produktion af
gris og fjerkræ

Det at holde dyr i mobile produktionsenheder, så de kan indgå aktivt i sædskiftet, er et område, som har stor interesse for tiden. Der er dog en del usikkerheder omkring blandt andet, hvilke regler der gælder, hvilke stalde virker, hvordan afsætningen er osv. Målet med mødet er, at deltageren efter mødet kan vurdere om en mobil produktion er aktuel på vedkommendes bedrift, og hvilke fordele og ulemper der ville være forbundet med den.

OPLÆGSHOLDERE

- TINA BØJE CLAUSEN, planteavlskonsulent i ØkologiRådgivning Danmark, vil på æglæggerområdet vidensdele i forhold til staldtyper og praktiske erfaringer.
- LARS LAMBERTSEN, konsulent i Økologisk Landsforening, deler erfaringer fra svineområdet i forhold til staldtyper, udfordringer og fordele ved produktionen samt den indsamlede viden fra projekter omkring mobilproduktion.
- BIRGIT INGVOSEN, landskonsulent i SEGES Økologi Innovation, ridser reglerne op på området og anviser, hvor man skal være særlig opmærksom.

NÆRINGSSTOFFER

D7

Recirkulering af husholdningsaffald

Husholdningsaffald skal genanvendes i alle kommuner. Det giver et seriøst potentiale for næringsstoffer til økologer, som står og mangler gødning. Kan husholdningsaffald anvendes som gødning i økologisk jordbrug? Kom og hør om faldgruber i forhold til dyrkning samt hvilke økologer, der reelt kan få dækket deres gødningsbehov via husholdningsaffald.

OPLÆGSHOLDERE

- CASPER LAURSEN, økologikonsulent, SEGES Økologi Innovation, fremlægger nye resultater af økologiske gødningsforsøg med husholdningsaffald og ny lovgivning for anvendelse af husholdningsaffald til økologi.
- BJARNE FOGED LARSEN, Project Manager i Daka ReFood, beskriver anvendeligheden af afgasset husholdningsaffald, herunder kvalitet og fysiske urenheder så som plast, sten og glas.

KOMMUNER

D8

Hvordan omstilles kommunen – og hvordan får vi alle med?

Sessionen er en fortsættelse på session A8, B8 og C8. Vi afrunder dagens kommunespor med mulighed for at stille spørgsmål til dagens oplægsholdere. Vi klæder jer på til at gå hjem og arbejde med økologien i jeres kommune. For hvordan arbejder man konkret med forandringer i en organisation? Hvordan får man alle med, når man skal gøre noget anderledes, end man plejer? Jonas Keiding Lindholm, dagens moderator og direktør hos Tænk tanken Mandag Morgen, gearer dig til at gå hjem og arbejde videre med en grøn strategi.

OPLÆGSHOLDER

- MADS THIMMER, CEO og co-founder af Innovation Lab, har hjulpet flere organisationer, virksomheder og kommuner gennem store forandringer. Mads klæder os på til at se på forandringer som nye muligheder – fremfor benspænd i dagligdagen.

PLENUM 2

Dyrkningsmetoder for kulstof, klima og biodiversitet / FARMING METHODS FOR CARBON, CLIMATE AND BIODIVERSITY

JORDEN

Richard Gantlett dyrker godt 500 hektar i det sydlige England. Han har i mere end 15 år arbejdet med metoder til at øge jordens kulstofindhold og nedsætte gårdens klimaaftryk. Metoderne er bl.a. pløjefri økologisk/bio-dynamisk dyrkning, holistisk afgræsning med kødkvæg, plantning af hække og hegn, brug af lette maskiner, konsekvent anvendelse af efterafgrøder og andre tiltag, der fremmer kulstofopbygning og biodiversiteten på Yatesbury House Farm. Der bliver jævnligt foretaget målinger af kulstofopbygning i jorden og CO₂-balance på bedriften. Bedriften har 10 gange større CO₂-binding end CO₂-emission – ikke mindst takket være kvægets afgræsning.

Oplægget er på engelsk med danske slides.

OPLÆGSHOLDER

- RICHARD GANTLETT, landmand fra Yatesbury House Farm, England, fortæller om sine metoder til at øge jordens kulstofindhold og gårdens biodiversitet, samtidig med at klimaaftrykket nedsættes.

DIALOG I KÆDEN: Vi faciliterer, at mennesker mødes

Foodservicesektoren er igennem de sidste par år eksploderet. Sektoren vokser i markedsandel, og flere køkkener stiller større krav til kvaliteten, økologien og diversiteten af de råvarer, de efterspørger.

På sessionen 'Dialog i kæden' sætter vi fokus på afsætningsmuligheder på foodservice-markedet, og hvordan vi kan knytte bånd mellem økologiske producenter og køkkenerne samt hele vejen ud til forbrugerne.

Trine Krebs fra Frugtformidlingen faciliterer møderne i Dialog i kæden.

DIALOG I KÆDEN

09.00-10.00

Mødet mellem kok og landmand – en nødvendig del af fremtidens erhvervsuddannelse

Ved kokkeelever, hvordan råvarerne bliver produceret, og hvordan virkeligheden ser ud på et økologisk landbrug? Og hvad ved landbrugseleven om at lave mad og hverdagen i køkkenet?

Kom ind og hør, hvordan det gik, da landbrugseleven og kokkeeleven sidste år blev bedt om at bytte hverdag i en uge. Vi sætter fokus på, hvordan vi bliver bedre til at samarbejde i fødevarekæden, og hvorfor det er vigtigt at kende hinandens udfordringer og muligheder.

OPLÆGSHOLDERE

- ANNA-MAIJA VENG, landbrugselev fra Bygholm Landbrugsskole, tog turen fra greb til gaffel, da hun byttede plads med en kokkelev i en uge.
- SEBASTIAN ROSS, tidligere kokkelev hos Bistro Boheme, rejste den modsatte vej og tog en uge i marken med. Hør hvad han oplevede med 'Fra Greb til Gaffel'.
- ESBEN MØLLER XU, landmand og indehaver af Rudholm, tror fuldt og fast på værdien af at skabe udveksling mellem køkken og landbrug. Hør hvorfor.
- CHRISTIAN BJØRNLUND, restauratør og indehaver af Frederiksgade 42, giver sit bud på, hvad der kan gøres, for at udveksling kan blive en fast del af faglivet.
- ANDERS NICOLAISEN, markeds konsulent, Landbrug & Fødevarer, Afsætning, Ernæring & Markedsudvikling

DIALOG I KÆDEN PAUSE

10.00-10.30

Smag på øko-grise

Hvad findes der egentlig af økologiske racegrise, og kan du smage forskel på dem?

Flere og flere efterspørger grisekød, der har andre kvaliteter end de gængse, og derfor inviterer vi til smagning af økologisk racegris. Kom og smag med – og giv os din vurdering.

Inger Kjærgaard fra COOKROOM serverer økologiske racegrise.

DIALOG I KÆDEN

E8

10.30-12.00

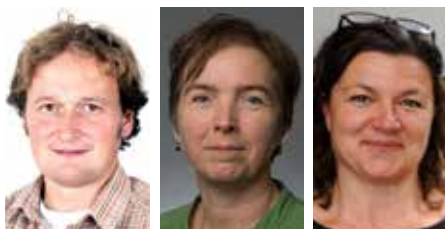
Se side 31.

JORDEN

E1

Mere kulstof i
din jord

Hvis vi øger landbrugets kulstofbinding i jorden, øger vi samtidig jordens frugtbarhed. Derved reduceres behovet for gødning, samtidig med at dyrkningsjorden bliver mere robust. Spørgsmålet er, hvilke tiltag landmanden skal prioritere for mest effektivt at opnå dette mål?

OPLÆGSHOLDERE

- MARTIN BECK, selvstændig rådgiver, fortæller om det regenerative jordbrug, herunder samspillet mellem planter og mikrobiologi, regeneration af jordens humusindhold og behandling af organisk gødning.
- HANNE LAKKENBORG KRISTENSEN, lektor, Institut for Fødevarer, Aarhus Universitet, fortæller om, hvordan dobbeltdyrkning, plantebaserede gødninger og vinterjorddække kan øge udnyttelsen af kvælstof, mens jordens frugtbarhed opbygges.
- DORRIT ANDERSEN, konsulent, Månsson A/S, om hvordan frilandsgartneriet arbejder med metoder som bioraffinering af hønsemøg og planterester i eget biogasanlæg og brug af kompostering som kilde til kulstoflagring.

KVÆG

E2

Samværet
mellem ko og
kalv

Der er øget interesse for at arbejde med mere naturlighed i den økologiske mælkeproduktion. Specielt er der fokus på dilemmaet i relationen mellem koen og dens kalv. Er det bedst for koen og kalven at blive separeret tidligt eller sent? Hvad betyder det for den daglige drift, og hvilke overvejelser gør landmænd sig, når de påtænker at etablere et system, hvor ko og kalv går sammen i mere end 24 timer? Og hvordan skal fremtidens rammer være omkring dyrene for at understøtte ko-kalv-samværet?

OPLÆGSHOLDERE

- MARGIT BAK JENSEN, seniorforsker, Institut for Husdyrvidenskab, Aarhus Universitet, giver overblik over fordele og ulemper ved tidlig og sen separation af ko og kalv, set fra henholdsvis koens og kalvens synsvinkel.
- ANNE OG GERT GLOB LASSEN, Ellinglund Økologi, fortæller om deres motivation for at starte med at have ko og kalv sammen, og hvilke erfaringer de har gjort sig.
- METTE VAARST, seniorforsker, Institut for Husdyrvidenskab, Aarhus Universitet, går i dybden med resultater fra interviews af landmænd og overvejelser, de har gjort sig, samt foreløbige erfaringer.
- IBEN ALBER CHRISTIANSEN, økologikonsulent, Økologisk Landsforening, giver indsigt i kravene til et staldsystem, der understøtter et ko-kalv system.

HUSDYR

E3

Produktion af græsprotein i praksis

Proteinet i græs og kløver har en god aminosyresammensætning, og det kan derfor erstatte f.eks. sojaprotein. Græsmarksafgrøder indeholder en masse fibre, som grise og fjerkræ ikke kan fordøje, derfor skal proteinet først trækkes ud gennem en raffineringssproces. Spørgsmålet er, hvor langt vi er kommet med at udvinde græsprotein, og er det et økonomisk interessant til økologisk foder? Hvad er den mest optimale metode til at raffinere græsset? Hvad ved vi om foderkvaliteten? Er det bæredygtigt? Og sidst men ikke mindst, hvor tæt er vi på, at det kan implementeres i praksis?

OPLÆGSHOLDERE

- MORTEN AMBYE-JENSEN, adjunkt, Ingeniørvidenskab, Aarhus Universitet, deler viden om, hvordan man opnår en optimal produktion af græsprotein.
- LENE STØDKILDE-JØRGENSEN, adjunkt, Husdyrvidenskab og ANNE LOUISE FRYDENDAHL HELLWING, akademisk medarbejder, Husdyrvidenskab, Aarhus Universitet, fortæller om græsprotein som foder til grise og fjerkræ med fokus på foderkvalitet, foderværdi, og hvordan brugen af græsprotein påvirker kvaliteten af grisekød og æg.
- MARIE TRYDEMAN KNUDSEN, forsker, Agroøkologi, Aarhus Universitet, giver et indblik i bæredygtighedsgevinsterne ved at bruge græsprotein.
- LARS V. TOFT, bioøkonomichef i SEGES, giver en markedsvurdering og overblik over forretningsmodeller for produktion af græsprotein og ser på økonomien for såvel virksomhed som landmand.

KLIMA OG BÆREDYGTIGHED

E4

Europæiske erfaringer med næringsstof-forsyning, plastik og andre input til gården

To projekter arbejder på tværs af landene i Europa med specifikke udfordringer, som økologiske landbrug har i deres produktion. Det er bl.a. brug af antibiotika, brug af kemikalier såsom kobber og svovl, brug af spagnum og plastik, samt mangel på næringsstoffer af økologisk oprindelse. Projekterne RELACS og OrganicPlus arbejder med at finde alternativer, både ved at undersøge status quo i deltagerlandene og ved at eksperimentere med alternativer.

Marie Reimars oplæg er på engelsk.

OPLÆGSHOLDERE

- FRANK OUDSHOORN, specialkonsulent i SEGES Økologi Innovation, fortæller om alternativer til udfordrende input såsom antibiotika, ormemidler, plastik og sphagnum.
- JAKOB MAGID, lektor på Københavns Universitet, fortæller, sammen med Frank Oudshoorn, om udfordringer med recirkulering i DK og EU. Cases: Halmaske, Fiskeaffald og Fertigro.
- MARIE REIMAR, Ph.d. studerende på Hohenheim Universitet i Tyskland, viser næringsstofbalancer på tyske økologiske bedrifter og fortæller om bæredygtig næringsstof-management.

MARKED OG
FORBRUG

E5

Hjerte,
holdning og
handling

Hvilke udfordringer står vi med i forhold til at kommunikere merværdien af økologiske fødevarer? Og hvordan kommunikerer vi om merværdien på en troværdig måde, der styrker forbrugernes viden? Sessionens oplæg tager hånd om disse spørgsmål og udfordringer ud fra et organisations-, forbruger- og kampagneperspektiv.

OPLÆGSHOLDERE

- CHRISTA THOMSEN, professor, Institut for Virksomhedsledelse, Aarhus Universitet, sætter fokus på troværdig kommunikation og branding ud fra et organisationsperspektiv med afsæt i det, forskningen kan sige om forbrugerne i mødet med bæredygtige produkter og initiativer.
- THOMAS ROLAND, CSR-chef i Coop, fortæller om forbrugernes opfattelse af og reaktion på modsætningsfyldte hensyn i den økologiske produktion, samt hvordan producenter og detailhandel opnår en troværdig markedsføring af merværdien af den økologiske fødevareproduktion.
- HELLE BOSSEN, chefkonsulent i Økologisk Landsforening, deler erfaringer med at flytte forbrugerne og deres viden i kampagnen "Ren Madglæde".

TEKNOLOGI

E6

Digitalise-
ringens
muligheder for
økologien

Fremtidens værdi ligger i data. Et udsagn vi ofte hører, men umiddelbart kunne det tyde på, at landmanden får alt besværet med at indsamle data, og andre løber med gevinsten. Men hvordan ser gevinsten ud, og hvordan kan vi sikre, at landmanden også får gavn og ikke kun besvær ud af den øgede digitalisering? På mødet får deltagerne overblik over, hvor der digitaliseres i landbruget, og hvor gevinster i fremtiden bør kunne høstes. Et kig fra SEGES suppleres med et par erfarne landmænd, som fortæller om deres succes med digitalisering.

OPLÆGSHOLDERE

- NICOLAI FOG HANSEN, manager for Landmand.dk, SEGES, fortæller om egne erfaringer på sit landbrug, samt sit professionelle view på digitalisering – set i en økologisk kontekst.
- KASPER MEJNERTSEN, ejer og driftsleder på Mejnerts Landbrug, beskriver, hvordan de har digitaliseret og aktivt bruger data til styring af bedriften.
- NIELS VESTERGAARD KNUDSEN, driftsleder på Grauballegaard, fortæller om brugen af bl.a. FarmTracking og Crop Manager til styring af planteavlen.

MAD

E7

Økologi og vores sundhed

Mange forbrugere forbinder økologiske fødevarer med sundere produkter, da de er fri for kunstige tilsætningsstoffer og eventuelle pesticid- og medicinrester.

I medierne hører man dog ofte, at det er vanskeligt at be- eller afkræfte de sundhedsmæssige effekter af økologisk kost – men hvorfor er det egentlig så komplekst? Og hvad ved man om de økologiske fødevarers sundhedseffekter versus de konventionelles? Hvordan påvirker forbrugernes sundhedsopfattelse deres indkøbsmønstre? Og går økologi, sundhed og bæredygtighed hånd i hånd?

OPLÆGSHOLDERE

- CHARLOTTE LAURIDSEN, professor på Aarhus Universitet, går i dybden med, hvorfor det er så komplekst at undersøge effekterne af kost, og hvad forskningen kan sige om sundhedseffekterne af økologisk kost, herunder de sunde indholdsstoffer.
- HELLE RAUN ANDERSEN, lektor, SDU, giver indblik i, hvad forskningen kan sige om mulige helbredseffekter af forureningsstoffer i ikke-økologiske fødevarer, primært med fokus på pesticider.
- JACOB LUND ORQUIN, professor på Aarhus Universitet, bidrager med viden om forbrugernes adfærd, værdier og præferencer og svarer på, hvad forbrugernes opfattelse er af økologiske fødevarer ud fra et sundhedsperspektiv.
- LISBETH MOGENSEN, lektor på Aarhus Universitet, deler viden om, hvordan man som forbruger kan reducere sit klimaftryk og spise mere bæredygtigt ved at følge de officielle kostråd.

DIALOG I
KÆDEN

E8

Direkte afsætning med REKO Ring – vejen til lokal, frisk mad med god økonomi

Er du økologisk producent, og mangler du et sted at afsætte dine råvarer? Og ved du, at din økologiske nabo har samme udfordring? Eller er du en borger, som gerne vil gøre dit til, at der kommer en fødevare-ring i dit lokalsamfund? Så er det tid til at tage hinanden under armen og komme til denne session, hvor vi sætter fokus på lokale fødevareringe, som skal hjælpe jer, producenter, med at få afsat jeres råvarer og give borgere lyst til at skabe REKO Ringe. Hvad skal der til, og hvordan kommer vi i gang? Muligheder og udfordringer? Kom og hør mere fra en producent, der allerede er etableret i REKO Ring, og lad dig inspirere af én, som snart er i gang.

OPLÆGSHOLDERE

- LISA BJØRNLUND STRANDMARK, REKO Ring Køge, fortæller om REKO's model for et fødevarefællesskab, der har vundet genklang i hele Norden. Lisa deler sine erfaringer fra REKO Ring Køge – kom og hør hvilke styrker og muligheder fællesskabs-modellen tilbyder.
- TANJA HÖPER, REKO Ring København, fortæller os, hvordan det er at være det nyeste skud på stammen i REKO-familien.
- TRINE KREBS, Frugtformidlingen, vil være facilitator og sørge for at stille skrap på Foodservice-markedet og de nye afsætningsmuligheder.
- ANDERS NICOLAJSEN, markedskonsulent, Landbrug & Fødevarer, Afsætning, Ernæring & Markedsudvikling.

JORDEN

F1

Reduceret
jordbear-
bejdning

Mange vil gerne arbejde med reduceret jordbearbejdning i håb om, at det kan bidrage til mere kulstof i jorden, skabe bedre forhold for mikroorganismer og regnorme og dermed resultere i en større naturlig frugtbarhed og højere udbytter. Den helt store udfordring er imidlertid ukrudtet. Spørgsmålet er, hvordan vi udvikler et system, der kan fungere uden ukrudtssprøjtning?

OPLÆGSHOLDERE

- JANNE AALBORG, chefkonsulent i Økologisk Landsforening, går i dybden med udfordringer og erfaringer med økologisk, pløjefri dyrkning med udgangspunkt i forsøgene fra projektet CarbonFarm.
- LARS EGELUND OLSEN, landmand og konsulent i SEGES Økologi Innovation, har gennem de seneste år arbejdet med reduceret jordbearbejdning og vil fortælle om erfaringer med direkte såning i efterafgrøder.
- JENS MØLLER SØRENSEN, økologisk planteavler, Vejen, har gennem de seneste år arbejdet med reduceret jordbearbejdning. På mødet deler han ud af sine erfaringer med den udfordrende disciplin.

KVÆG

F2

Økologisk
mælkeproduk-
tion uden brug
af antibiotika

Blandt økologiske mælkeproducenter er der stor interesse for at sænke eller måske helt fjerne brugen af antibiotika. Hvad skal der til for at have en økologisk mælkeproduktion uden brug af antibiotika? Er det overhovedet realistisk? Hvor langt bør vi kunne komme ned i antibiotikaforbrug? Det ser vi nærmere på i denne session, hvor vi viser resultater fra en kortlægning af antibiotikaforbruget i den økologiske mælkeproduktion, og vi viser eksempler fra fem økologiske malkekvægbesætninger med lavt forbrug af antibiotika.

OPLÆGSHOLDERE

- HENRIK LÆSSØE MARTIN, specialkonsulent og dyrlæge i SEGES HusdyrInnovation, fortæller om, hvordan forbruget af antibiotika overordnet ser ud i den økologiske mælkeproduktion i Danmark og kommer med input til, hvordan forbruget kan nedsættes.
- SØS ANCKER, specialkonsulent i SEGES HusdyrInnovation, fortæller om baggrunden for udvælgelsen af fem økologiske malkekvægbesætninger med lavt antibiotikaforbrug og om de indsamlede erfaringer fra de fem landmænd.

HUSDYR

F3

Aflivning af kvæg og grise på bedriften – muligheder og begrænsninger.

Aflivning på bedriften byder på en række fordele for dyrevelfærd og kødkvalitet, men også på praktiske udfordringer og ekstra udgifter. Fødevarestyrelsen kontrollerer EU-forordningens regler for, hvilke betingelser landmanden skal opfylde for, at aflivning på bedriften er tilladt. Mange landmænd ønsker mere fleksible regler, og 'velfærdsslagtning' eller 'etisk slagtning', som aflivning på bedriften ofte kaldes, tiltaler også mange forbrugere. På mødet bliver der fokus på muligheder og begrænsninger i forhold til aflivning på bedriften, i mobilt slagteri eller almindeligt slagteri – og på kommunikation i branchen internt og med forbrugere.

OPLÆGSHOLDERE

- CECILIA CHRISTENSEN KARSTRUP, dyrlæge, ph.d. i Dyrenes Beskyttelse, fortæller, hvorfor de ser aflivning på gården som god dyrevelfærd.
- MIKKEL HESSELDAL, salgsudvikler i Spis min Gris, deler ud af sine erfaringer med dyrevelfærd, hygiejne og kødkvalitet.
- CHARLOTTE VILSTRUP, dyrlæge og kontorchef i Foder- og Fødevarerikkerhed i Fødevarestyrelsen, orienterer om, hvilke muligheder reglerne giver for aflivning på bedriften.

KLIMA OG BÆREDYGTIGHED

F4

Økologiens indvirkning på global fødevarerforsyning

Klimaforandringer udfordrer fødevarerproduktionen samtidig med, at der er en stor befolkningstilvækst i en lang række lande. Der er behov for at intensivere landbrugsproduktionen – men på en klog måde. Hør om småbøndernes udfordringer, samt om hvordan økologiske metoder kan være med til at understøtte fødevarerikkerhed, sikre klimatilpasning og forbedre indtægt såvel som udbytte hos verdens mange millioner småbønder.

Thaddeo Kahigwa Tibasimas oplæg er på engelsk.

OPLÆGSHOLDERE

- METTE LUND SØRENSEN, seniorrådgiver i bæredygtig produktion i Folkekirkens Nødhjælp, giver et indblik i nogle af udfordringerne og mulighederne i det globale fødevarerikkersystem, hvis vi skal opfylde FN's Verdensmål nr. 2: Stop sult samt de øvrige verdensmål. Hør blandt andet om presset fra det fremherskende narrativ om industrialisering af landbruget, og hvordan bønder arbejder med økologi i Nepal.
- METTE VAARST, seniorforsker, Institut for Husdyrvidenskab, Aarhus Universitet, giver indblik i, hvordan ti års indsats med at udvikle økologisk landbrug og andelsselskaber i Uganda har bidraget til at sikre økologiske småproducenters markedsadgang og højere indtægter.
- THADDEO KAHIGWA TIBASIMA, SATNET i det vestlige Uganda, fortæller om de økologiske metoders positive effekter og om resultater med at udvikle bæredygtige økologiske fødevarerikkersystemer.

MARKED OG
FORBRUG

F5

Danmark
som
økologi-
brand

Forbrugere verden over har tillid til danske, økologiske fødevarer. Der blev eksporteret økologiske oste, æg, skinker, gulerødder og andre danske øko-varer for knap tre milliarder kroner i 2017. Danmarks position som verdens førende økologi-nation og de danske virksomheders evne til at udvikle økologiske produkter gør dansk økologi eftertragtet i udlandet og på eksportmarkederne. Men hvordan opretholder vi fortsat Danmark som eksportbrand inden for økologi? Og hvordan arbejder vi med at brande Danmark som gastronomi-destination?

OPLÆGSHOLDERE

- PERNILLE BUNDGÅRD, markedschef i Økologisk Landsforening, giver en status på den danske eksport af økologi og fortæller om erfaringer med at brande Danmark i udlandet.
- METTE GAMMICCHIA, afdelingsleder for Afsætning, Ernæring & Markedsudvikling, Landbrug & Fødevarer, viser eksempler på, hvordan L&F brander Danmark i forhold til økologi.
- EVA THYBO, Fundraiser og Relationship Manager i Visit Denmark, giver indblik i, hvordan organisationen arbejder med branding af Danmark som mad-destination, hvorunder økologi indgår som en del af fortællingen.

MARKED FOR
FORBRUG

F6

Tilpasning af
markeds-
balancen for
økologisk
produktion

Efterspørgslen efter økologiske fødevarer stiger både i Danmark og på eksportmarkederne – nogle produkt-kategorier er der mangel på, andre er der rigeligt af. Hvordan sikrer vi, at vi kommer til at producere nogle af de varer, der mangler på markedet, samtidig med, at alle ikke render efter samme bold? Med andre ord – hvordan skaber vi bedst mulig balance mellem udbud og efterspørgsel? Mødet giver indblik i, hvordan landmænd kan orientere sig ift. forventet efterspørgsel, samt hvordan vurdering foregår i de forskellige brancher, sådan at man som producent bedst muligt kan navigere i markedet.

OPLÆGSHOLDERE

- HENRIK HINDBORG, markedschef, detail i Økologisk Landsforening, fortæller om at sikre balance i det økologiske marked, om at sikre råvarer til fremtidig vækst og løfter desuden sløret for de redskaber, som benyttes til at fremskrive udbud og efterspørgsel.
- EJVIND PEDERSEN, chefkonsulent i Økologifdelingen i Landbrug & Fødevarer, giver en oversigt over den forventede produktionsudvikling i den animalske sektor i 2019-2022 med særligt fokus på, hvad der er afgørende for udviklingen i økomælk.
- SVEN HERMANSEN, chefkonsulent i SEGES Økologi Innovation, stiller de frække spørgsmål, der skal gøre os klogere på markedsbalancen.

PÅ GÅRDEN

F7

Kom godt i gang med generations-skifte

Generationsskifte er en af dansk landbrugs store udfordringer. Gennemsnitsalderen blandt nuværende gårdejere er 62 år, alderen er stigende og har været det gennem mange år – det gælder også for økologiske landmænd. Et generationsskifte er en stor beslutning med mange elementer, og det er vigtigt, at det forberedes og planlægges rigtigt – både med hensyn til de teknisk/juridiske aspekter, men også i forhold de mere bløde parametre, som for eksempel inddragelse af hele familien, forventningsafstemning samt en fair behandling af søskende.

OPLÆGSHOLDERE

- PEDER BLIGAARD, landbrugschef, fremlægger erfaringer og specifikke anbefalinger ifm. generationsskifter og etablering. Dette sker på baggrund af tre års arbejde med en lang række cases fra projekt Grønt Generationsskifte. Der er fokus på de meget væsentlige områder, som juristen og økonomirådgiveren ofte ikke forholder sig til i processen, men som kan være afgørende for, at generationsskiftet bliver en succes for alle de involverede.
- ANDREAS A. KROGH, ung kommende økologisk landmand, fortæller om sin planlægning af et generationsskifte, og hvilke krav han stiller til generationsskifteforløbet.
- BIRGIT INGVOSEN, landskonsulent SEGES Økologi Innovation, fortæller, hvad der kræves for at kunne gennemføre den administrative del af et vellykket ejerskifte, hvor økologi kan indgå, sådan at alle parter kommer igennem ejerskiftet uden uforudsete eller økonomiske forviklinger, både når en bedrift skal ind i – og ud af – økologi.

JORDEN

G1

Kompostering
– praktiske
metoder og
erfaringer

Brug af kompost kan aktivere jordens kulstofopbygning med de positive virkninger, det har på bedriftens klimabalance, jordstruktur, vand- og næringsstofhusholdning og grobund for en sund plantevækst. Kompostering af staldgødning, grønsagssaffald m.m. kan gøres på flere måder, bl.a. ved hjælp af CMC-metoden (Controlled Microbial Composting), hvor man måler, vender og regulerer kompostbunken regelmæssigt. Kompostering af staldgødning, evt. med tilsat træflis, i kompakt opsætning (uden vending) er en anden metode.

OPLÆGSHOLDERE

- SVEND DAVERKOSEN, driftsleder på Barritskov, har mange års erfaringer med CMC-kompostering og redegør for komposteringsmetoder.
- MARTIN BECK, agronom, selvstændig rådgiver i jordfrugtbarhed, fortæller om komposteringprocesser og betydningen af kompost til stimulering af jordens frugtbarhed.

KVÆG

G2

Praktiske
eksempler på
produktion af
ungtyre

Flere økologiske ungtyre vil imødekomme ønsket om at bibeholde dyrene i den økologiske produktion. Samtidig kan en effektiv økologisk ungtyreproduktion give en lavere klimabelastning pr. kg kød. På mødet præsenteres praktiske eksempler på produktion af økologiske ungtyre med fokus på økonomisk optimering og klimabelastning på bedriftsniveau. Vi kommer bl.a. ind på fodring, afgræsning, tilvækst, slagtealder og sæsonafregning.

OPLÆGSHOLDERE

- LENE OG LARS JØRGENSEN, gårdejere, præsenterer deres strategi for bl.a. foder, management og afregning.
- ARNE MUNK, teamleder, SEGES Økologi Innovation, fremlægger beregninger af økonomisk optimering.
- LISBETH MOGENSEN, lektor, Aarhus Universitet, fremlægger beregninger af klimabelastningen ved forskellige strategier på bedriftsniveau.

KLIMA OG
BÆREDYGTIGHED

G3

En vej til mere
klimavenlig
økologi

Både den konventionelle og økologiske sektor skal forbedre sit klimaaftryk. Derfor efterlyser Concito blandt andet et nyt og mere effektivt økologisk jordbrugssystem. Velfærdsdelikatesser, som er udviklet af Dyrenes Beskyttelse, er et nyt koncept, som hævder at være klimaneutralt. Analysen af Velfærdsdelikatessers klimaaftryk rummer en del nye perspektiver, som ikke kendetegner de normale klimaanalyser. Ved at satse på såkaldte flerårige afgrøder og ved at skabe et mere biodiversitetslandbrug vil Velfærdsdelikatesser gå forrest for at skabe et helt klimaneutralt landbrug. Kom og hør Michael Minter og Bent Hindrup debattere, hvordan vi gør økologien klimaneutral. Thorkild Nissen holder gryden i kog med udfordrende spørgsmål.

OPLÆGSHOLDERE

- MICHAEL MINTER, programleder for Fremtidens Fødevarer, Concito
- BENT HINDRUP, projektleder for Velfærdsdelikatesser / Dyrenes Beskyttelse
- THORKILD NISSEN, Økologirådgiver, Holistisk Økologi

KLIMA OG
BÆREDYGTIGHED

G4

Klimaet – en
trussel mod
fremtidens
morgenkaffe?

Climate Institute forventer, at klimaændringer reducerer det globale dyrkningsareal, der er egnet til kaffeproduktion, med op til 50 procent i 2050. Det vil umiddelbart afføde drastiske fald i udbytter og kvalitet, og hvad med de 25 millioner kaffeproducenter globalt set, der lever af at producere kaffe? Fra Uganda kommer Thaddeo Kahigwa Tibasima med ny viden fra hans arbejde med økologiske kaffebønder i Uganda, hvor de allerede observerer klimaændringer, som vil reducere udbyttet. Søren Stiller Markussen fra Stiller's Coffee har boet i Uganda og udfordrer præmissen om klimaændringer som den primære udfordring. Han ser i stedet behov for udvikling.

Thaddeo Kahigwa Tibasimas oplæg er på engelsk.

OPLÆGSHOLDERE

- THADDEO KAHIGWA TIBASIMA, ph.d.-studerende, SATNET, Uganda og Wiens Universitet, fortæller om, hvordan klimaforandringerne påvirker kaffebøndernes liv i Uganda. Thaddeo skriver ph.d. om kaffe og har i mange år arbejdet med økologiske kaffebønder.
- SØREN STILLER MARKUSSEN, barista, Stiller's Coffee, importerer og forarbejder kaffe, når han ikke vinder store priser både nationalt og internationalt. Søren vil tale om, hvordan arbejdet med kvalitet, både i dyrkning og håndtering, kan blive fremtidens løsning, så skøn økologisk kaffe stadig kan drikkes af kaffetørstige danskere.

MARKED OG
FORBRUG

G5

Fremtidens
økologiske
produktions-
form – hvor
er vi på vej
hen?

Dyrs fremtidige rolle i vores fødevarer systemer diskuteres ofte, ikke mindst i forhold til klimadebatten. Centrale spørgsmål er derfor: Hvilken rolle – hvis nogen – spiller dyr i et bæredygtigt fødevarer system? Hvordan producerer vi nok mad på en bæredygtig måde? Og hvilken rolle kan dyr spille i fremtidens bæredygtige landbrug?

Oplæggene er på engelsk.

OPLÆGSHOLDERE

- ELIN RÖÖF, universitetslektor, Sveriges Landbruksuniversitet, sætter fokus på, hvordan vi skaber en mere bæredygtig fødevarerproduktion, og hvilken rolle dyr spiller i en fremtidig fødevarerproduktion under hensyntagen til miljø, klima og biodiversitet.
- EVELIEN DE OLDE, postdoc, Wageningen Universitet, fortsætter diskussionen og giver indblik i dyrenes rolle i udviklingen af et mere cirkulært fødevarer system – i tråd med det hollandske fødevarer ministeriums vision.

TEKNOLOGI

G6

Markrobotter
for økologer

Der er brug for robotter til bl.a. øget mekanisk ukrudtsbekæmpelse i økologisk jordbrug. På dette møde gør en landmand rede for, hvad markrobotter til økologisk jordbrug skal kunne, ligesom der bliver gjort status på teknologierne til markbruget. Flere løsninger har været præsenteret før på økologikongresser, men Farmdroid, som flere økologiske landmænd investerer i for tiden, har endnu ikke været præsenteret. På mødet gennemgås, hvad en Farmdroid kan, og hvilke problemer der er med den..

OPLÆGSHOLDER

- FRANK OUDSHOORN, specialkonsulent, SEGES Økologi Innovation, gør status på teknologierne til markbruget.
- BENJAMIN BERNER CHRISTENSEN, landmand fra Stege, fortæller om sine oplevelser og erfaringer samt perspektivet for Farmdroid-robotten i sukkerroer og vinterraps.
- KRISTIAN WARMING, forhandler af Farmdroid, fortæller, hvad en Farmdroid kan i økologisk jordbrug, hvad den ikke kan, hvad den er værd, og hvad den koster.

MAD

G7

Skal Småskalapakken bane vejen for vilde råmælksoste og et mangfoldigt liv på landet?

Lokale unikke fødevarer er eftertragtede af kokke, og landkommuner hilser også de innovative landbrug velkommen, fordi de skaber arbejdspladser og liv – også i de mindste landsbyer. Entreprenante producenters nyskabelser udfordrer imidlertid eksisterende forståelser og regler for fødevareproduktion. Producenterne oplever, at myndighederne overregulerer og ikke levner plads til nytænkning. Med Fødevareforlig 4 er der lagt op til Småskalapakken, der skal understøtte småskalaproducenterne ved at skabe forenkling og bedre vilkår for lokal fødevareproduktion. De gode intentioner er til stede, så hvordan kan den ambitiøse ambition lykkes?

OPLÆGSHOLDERE

- CHARLOTTE VILSTRUP, kontorchef for Foder- og Fødevaresikkerhed i Fødevarestyrelsen, har bl.a. ansvar for konkretiseringen af Småskalapakken i Fødevareforlig 4. Charlotte vil præsentere status for Småskalapakken, hvor den giver plads til nytænkning, og hvordan hun ser, at den kan få betydning for småskala-producenter de kommende år.
- GRETHE NØRTOFT SAABYE, næstformand i Landdistrikternes Fællesråd og formand i Udvalg for Erhverv og Turisme i Lejre Kommune. Grethe oplever i sit virke, hvordan fødevareproduktion i landdistrikterne giver liv og arbejdspladser, og hun vil komme ind på, hvordan det offentlige kan understøtte den lokale fødevareproduktion til gavn for landmænd, landsbyer og samfundet som helhed.
- JOHANNE SCHIMMING, selvstændig landmand og ejer af Hegnsholt i Lejre, fortæller om, hvad småskalapakken kan komme til at betyde for små og alsidige landbrug som Hegnsholt. Hvor er der fortsat brug for at gøre en indsats for, at småskalaproduktion reelt kan gøre sig gældende?

PLANTER

G8

Biologisk bekæmpelse i marken

Biologisk bekæmpelse har længe været en mulighed i frugt og grønt. Nu spirer mulighederne for biologisk bekæmpelse på de store markflader i økologisk jordbrug. Kom og hør om de muligheder, der i øjeblikket eksisterer, samt fremtidsudsigterne for den økologiske planteavl i Danmark, herunder korn, raps og kartofler. Et eksempel er agersneglen, der forårsager betydelige skader på vinterhvede og raps. Biostimulanter er en anden stofgruppe, der vinder frem på markedet. Biostimulanter indeholder stoffer og/eller mikroorganismer, der stimulerer planternes rødder eller grønne dele til at øge næringsstofoptagelse, næringseffektivitet, afgrødekvalitet og tolerance over for abiotisk stress.

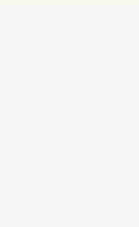
OPLÆGSHOLDERE

- WINNIE W. OLSEN, kampagnemanager i Bayer for Norden, giver os en status på mulighederne for biologisk bekæmpelse i bl.a. korn og raps.
- KARINA LOHMANN, Teknologisk Institut, vil fortælle os om afprøvning af biologiske nematoder i marker til bekæmpelse af agersnegle, udvikling af et smart-farming værktøj og præcisionsudbringning af nematoderne.

Velkommen

Kl. 9.00-9.30

Velkomst v. Søren Fønsskov Jensen, LandboUngdom
Præsentation af deltagende landmænd

Den økologiske gård med mark og griseproduktion ELLER

Den økologiske gård med mark og mælkeproduktion

Kl. 9.30-11.30

Økologiske landmænd fortæller om spændende udfordringer, og hvad der lykkes på bedriften.

- Hvordan håndterer de markdriften på bedriften, så der er sammenhæng mellem husdyrproduktionen og markdriften?
- Hvordan sikres foderproduktionen og næringsstof-cirkulationen?
- Hvilke planter er der i sædskiftet, og hvilke rækkefølger skal planterne helst sås i?

Gruppearbejde, hvor deltagerne arbejder med viden fra indlæggene. Deltagerne vælger én af de to produktionsgrene.

DU KAN MØDE FØLGENDE LANDMÆND:

- Gris/mark: Thomas Bertram, Bertrams Landbrug, Jerslev, Henrik Bovbjerg, Bovbjerg Økologi A/S, Give og Anders Stensgaard, Billund
- Kvæg/mark: Anders Bach, Tornslev Landbrug, Jyderup, Filip Mark Friis, Løgumkloster, og Esben Lauridsen, Vojsen
- Planter: Jonas Høeg, planterådgiver i ØkologiRådgivning Danmark

Hvilke produkter skal jeg vide mere om?

Kl. 11.30-12.00

Deltagerne besøger udstillerne på Økologikongressen og henter viden om deres produkter.

Kl. 12.00-12.30 MIDDAGSPAUSE

Økologisk landbrugs- produktion

Kl. 12.30-13.45

Deltagerne arbejder med den økologiske landbrugsproduktion, de har valgt, og går i dybden med enten husdyrproduktion eller planteproduktion med relevante maskiner og jordbehandlingsmetoder. Her er der mulighed for at komme i dybden med detaljer i produktionen.

Deltagerne vælger en af de tre produktionsgrene: Kvæg, Gris eller Planter.

DU KAN MØDE FØLGENDE LANDMÆND:

- Gris/mark: Thomas Bertram, Bertrams Landbrug, Jerslev, og Henrik Bovbjerg, Bovbjerg Økologi A/S, Give
- Planter/mark: Anders Bach, Tornslev Landbrug, Jyderup, og Anders Stensgaard, Billund
- Kvæg/mark: Filip Mark Friis, Løgumkloster, og Esben Lauridsen, Vojens

RÅDGIVERE:

- Gris: Kristian Knage-Drangsfeldt, SEGES Økologi Innovation
- Planter: Jonas Hæg, planterådgiver i ØkologiRådgivning Danmark
- Kvæg: Birgitte Kjemtrup Høyer, ØkologiRådgivning Danmark

Kl. 13.45-14.15 KAFFEPAUSE sammen med resten af kongressen

Hvordan bygger man en produktion op og bevarer udviklingen?

Kl. 14.15-15.00

Axel Månsson fortæller om sine erfaringer med at bygge en produktion op fra bunden af, og om hvordan man bevarer motivationen for at udvikle virksomheden løbende, så den kan følge med tidens trends.

DU KAN MØDE:

Axel Månsson,
direktør, Axel
Månsson A/S

PLENUM 3
FÆLLES MED
ØKOLOGI-KONGRES
2019

Kl. 15.15-16.00

Se næste side.

PLENUM 3

Bor fremtidens økolog på 3. sal?

PLENUM 3

Økologien går sin sejrsgang verden over. Men kan den følge med forbrugernes øgede bevidsthed om et fødevareforbrug, der både er godt for klima, biodiversitet og dyrevelfærd samtidig med, at vi får et øget fokus på, hvordan og hvor langt vores mad rejser, inden vi putter den i munden? Vil der blive vendt op og ned på praksis, så fremtidens økolog bor på 3. sal?

OPLÆGSHOLDER

- FLEMMING MØLDRUP, livsstilsekspert og strategisk rådgiver, giver sit bud på økologiens fremtid, og hvilke samfundstrends der kommer til at sætte sit aftryk på vores fødevareforbrug.

Landbrug & Fødevarer

LANDBRUG & FØDEVARER er erhvervsorganisation for landbruget, fødevarer- og agroindustrien. Landbrug & Fødevarer favner alle driftsformer – heraf 1500 økologiske landmænd. En bred vifte af store og små fødevarervirksomheder og agro-industrielle virksomheder er også medlemmer. Landmænd er medlem af Landbrug & Fødevarer gennem deres lokale landbo- eller familiebrugsforening. Virksomhederne er enten direkte medlemmer eller medlemmer gennem en brancheforening. Landbrug & Fødevarer varetager medlemmernes erhvervs-politiske interesser inden for alle politikområder, fx inden for økologipolitik, generel erhvervspolitik, forsknings- og teknologipolitik, miljø, klima, energi og EU-politik, fødevarer- og veterinærpolitik og handelspolitik. Landbrug & Fødevarer arbejder også med afsætning, markedsudvikling, fødevarerelovgivning og andre aktiviteter, der understøtter vores medlemmers forretning. I Landbrug & Fødevarer er de økologiske landmandsmedlemmer organiseret i Økologisektionen, hvor bestyrelsen har særligt fokus på at varetage de politiske og faglige interesser på økologiområdet. Økologisektionens formand har plads i Landbrug & Fødevarers Primærbestyrelse. Økologisektionens bestyrelse fungerer også som sektorbestyrelse på SEGES, hvor den har til opgave at sætte den overordnede retning for de økologiske innovationsaktiviteter hos SEGES Økologi Innovation. De økologiske virksomhedsmedlemmers interesser varetages gennem Virksomhedsforum for Økologi, der er knyttet til Landbrug & Fødevarers virksomhedsbestyrelse.

Landbrug & Fødevarer
Axeltorv 3, 1609 København V
+45 3339 4000
info@lf.dk
lf.dk

ØKOLOGISK LANDSFORENING er Danmarks fællesskab for økologiske landmænd, virksomheder, professionelle køkkener og forbrugere. Vi er samlet om at styrke og udvikle den økologiske fødevarerproduktion i marken, på markedet og i politik. Vi arbejder for mere og bedre økologi. Hos os er der plads, inspiration og indflydelse til alle, der vil økologi. Foreningens markedsafdeling arbejder tæt sammen med alle aktører i detailhandelen, ligesom Food-service teamet arbejder med alle aktører i food servicesektoren om at styrke salget. Eksportteamet står for de stærkeste fælles eksportfremstød for økologi. Det stærke landbrugsfaglige team udvikler og synliggør nye løsninger i tæt samspil med de 8 landbrugsfaglige fagudvalg, som kender landmændenes udfordringer og behov. Det landbrugsfaglige team er samtidig tæt på både markedet, forskning og får resultater og viden ud til rådgivere og landmænd. Vores kommunikationsarbejde styrker den folkelige opbakning til økologi med oplysning og oplevelser som Økodag og Økologisk Høstmarked udover kampagner for økologi som Ren Madglæde. Dertil kommer et offensivt pressearbejde. Det politiske arbejde holder økologiske regler på sporet, skaber resultater i alt fra finanslove til Grøn Vækst og eksportfremme og arbejder for gode forhold for økologer. Foreningen udgiver avisen Økologisk Landbrug – håndværk og udvikling og magasinet Økologisk, som dækker alt fagligt, politisk og gastronomisk inden for økologi, og kommer tæt på menneskene bag. Nyhedsservicen på nyheder.okologi.dk når ud til tusindvis af økologiinteresserede hver uge. Det er også muligt at blive medlem, det gør en forskel! Kontakt os på vores stand på udstillingen, eller ring til sekretariatet.

Økologisk Landsforening
Silkeborgvej 260, 8230 Aabyhøj
+45 8732 2700
info@okologi.dk
okologi.dk

SEGES skaber løsninger til fremtidens landbrug, og vi arbejder for at gøre landmænd til vindere i den globale konkurrence. I SEGES løser vi de udfordringer, som landmanden står overfor i dag – og vi baner vejen for et stærkt, bæredygtigt og anerkendt landbrug i fremtiden. Det sker gennem værdiskabende innovation og ekspertviden på højeste niveau, hvorved SEGES skaber løsninger, der virker i stalden, i marken og på bundlinjen. SEGES er en integreret del af Landbrug & Fødevarer. I SEGES Økologi Innovation lægger vi trædestenene for at udvikle økologisk landbrug, hvor landmandens produktivitet og økonomi er i balance med økologiens målsætninger. Vi understøtter den danske økologirådgivning og samarbejder nationalt og internationalt med forskning, virksomheder, landbrug og interesseorganisationer. Vi samarbejder med økologikonsulenter i rådgivningsvirksomhederne (DLBR), så de er opdaterede med seneste viden, når de skal rådgive landmænd om økologisk jordbrug.

SEGES, Landbrug & Fødevarer F.m.b.A.
Agro Food Park 15, 8200 Aarhus N.
+45 8740 5000
info@seges.dk
seges.dk

ICROFS er det internationale center for forskning i økologisk jordbrug og fødevarer-systemer, nedsat af Miljø- og Fødevarerministeriet i 1996. ICROFS koordinerer, formidler og fremmer økologiforskning både i Danmark og internationalt. Forskningen foregår i tværfagligt samarbejde mellem forskergrupper fra forskellige institutioner. Hovedformålet for ICROFS er at koordinere og følge den danske og internationale økologiforskning for at sikre optimalt udbytte af de tildelte forskningsmidler. ICROFS arbejder løbende på at få forskning og udvikling med relevans for den økologiske sektor på den politiske dagsorden. Vi understøtter dette arbejde ved at udarbejde kommunikationsmateriale om de seneste forskningsresultater, lette adgangen til aktuelle publikationer og formidle til en bred vifte af interessenter. ICROFS koordinerer de danske økologiske Forsknings-, Udviklings- og Demonstrationsprogrammer (Organic RDD 2-5), som er finansieret af GUDP under Miljø- og Fødevarerministeriet. ICROFS koordinerer desuden det europæiske ERA-netværk CORE Organic, hvor mere end 20 lande finansierer transnational forskning inden for økologisk jordbrug og fødevarer, med medfinansiering fra EU-Kommissionen. ICROFS deltager også selv som partner i internationale og danske, økologiforskningsprojekter. Desuden administrerer vi Organic Eprints, verdens største, åbne online-arkiv om økologisk jordbrug og fødevarer.

ICROFS
Blichers Allé 20, Foulum, 8830 Tjele
+45 8715 7771
icrofs.dk

FORENINGEN FOR BIODYNAMISK JORDBRUG, stiftet i 1936, er en interesseorganisation for alle led fra landmænd over forarbejdning-virksomheder, grossister og butikker til forbrugere. Vores primære aktiviteter er information til landmænd, både økologiske og biodynamiske, til virksomheder, detailhandel og forbrugergrupper. En af vores væsentlige opgaver er at bidrage til en fortsat kvalitetsudvikling af de biodynamiske landbrug og landmændenes arbejde med at forbedre jordens frugtbarhed – vurderet ud fra både økologiske og biodynamiske kriterier. Det overordnede formål med biodynamiske landmænds dyrkning er at producere fødevarer med en høj grad af livskraft, der kan give næring til krop, sjæl og ånd. Vi har, blandt andet i kraft af et stort internationalt netværk, erfaringer med helhedsbetragtninger og kvalitetsaspekter, som vi mener kan bidrage med viden og inspiration til økologiske landmænd, forskere og virksomheder. Foreningen er repræsenteret i Landbrugsstyrelsens Kontaktudvalg vedr. Økologisk Jordbrugsproduktion, Det Økologiske Fødevareråd og ICROFS' bestyrelse. Medlem af IFOAM og Demeter International.

Foreningen for Biodynamisk Jordbrug
Økologiens Hus
Silkeborgvej 260, 8230 Åbyhøj
tlf. +45 8619 9445
info@biodynamisk.dk
biodynamisk.dk

STØTTET AF

Fonden for **økologisk landbrug**

ARRANGØRER Økologi-kongressen arrangeres af SEGES, Landbrug & Fødevarer og Økologisk Landforening i samarbejde med ICROFS og Foreningen for Biodynamisk Jordbrug. Økologi-kongres 2019 er støttet af Fonden for Økologisk Landbrug.

Landbrug & Fødevarer

